

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2014. október–november

TÖRŐCSIK Mari
TROKÁN Nóra
Jon FOSSE
TÓTH László
SCHNELL Ádám

Éjjeli menedékhely

Nyáron, este fél tizenegykor

Fénykeresés

műsornaptárral, előadás- és programajánlóval

Luk Perceval – A reményről • **Viktor Rizzakov** – A bábok életéről • **Nézőpontok** – Gerő András, Horkay-Hörcher Ferenc • **Hobo** – Szimpátia az ördöggel • **Évforduló** – Gellért Endre 100 • **Gasztro-színház** – Saly Noémi írása Vízváry Mariskáról • **Felolvasószínház** – Mohácsi Árpád: Kannibálok babazsúron • **Versek szódával** – Beck Zoltán, Szentmártoni János

A reményről

A színháznak szüksége van a provokáció bizonyos formájára, különben unalmas lenne. Ezt nemcsak mint színházcsináló, hanem mint néző is mondom. A színház legyen attraktív és érzéki. De támasszon kihívásokat is, hogy állást kelljen foglalnunk – alkotónak, nézőnek.

A színházban sokféle kérdést feltehetünk magunknak, és a válaszok, amiket kapunk, bizony nem egyszerűek. Ilyenek ugyanis a színházban – akárcsak az életben – nincsenek.

Sőt, tulajdonképpen csak kérdések és kételyek vannak. Keresés. Máig nem sikerült egyetlen írónak, egyetlen színházcsinálóknak sem kielégítő „választ” megfogalmaznia. Ha így állunk, van még egyáltalán értelme választ keresni? De vajon nem éppen ez a keresés az, ami életben tart bennünket, ami a színházcsinálóknak az adrenalinlöketet, az alkotóerőt adja? És nem ez az, ami a nézőt a színházba hajtja? E nélkül a kíváncsiság nélkül nem volna művészet, nem volna vallás, nem volna színház.... és valószínűleg szépség sem volna. Nem maga ez a keresés a színház értelme? A „nem-tudás”, amely tudni akar?

Létünkkel kapcsolatosan az egyetlen válasz az, hogy a „nem-tudásban” mindannyian egyformák vagyunk. Ez azt is jelenti, hogy a válaszok keresésében egyesülünk. Ez a színház rituáléja. Történeteket látunk, amelyekre gyakran ráismerünk, mert rólunk szólnak, a szüleinkről, a nagyszüleinkről. Ezeken a történeteken keresztül érezzük, hogy tulajdonképpen mindnyájunkat ugyanazon félelmek és bizonytalanságok gyötörnek.

A színház rituális tér, ahol újra és újra megpróbálunk megbékélni egymással – hogy talán így jobb életet teremtsünk. Ezért gondolom, hogy a színház a remény tere. Mert itt vannak érintkezések, vannak találkozások. Újra és újra figyelmeztetnünk kell magunkat, hogy az, aki a színpadon áll, ugyanúgy érez, neki is ugyanolyan érzései vannak, mint nekünk. Szükségünk van erre a médiumra, mert olyan ego vezérel bennünket, amely a világot folyton „én”-re és „mások”-ra osztja. De ha azt akarjuk, hogy működjön a társadalmunk, meg kell tanulnunk a másikat is „én”-nek tekinteni. Ennek erőteljes rituáléját kínálja a színház – az empátián, az együttérzésen és a katarzison keresztül.

A színház csak azokban a pillanatokban létezik, amikor találkozunk vele. Nézzük, és minden másról megfeledkezünk. Ha ez a feszültség, ez az erotika érezhető, akkor megnyílik a színház egyedülálló dimenziója. A színház csodáját azonban nem lehet megragadni.

Ezek a gondolatok jutottak eszembe, amikor elfogadtam a meghívást a Nemzeti Színház fesztiváljára, a MITEM-re. Remélem, tavasszal Budapesten találkozunk!

LUK PERCEVAL
a hamburgi Thalia Theater főrendezője

10 „ÍGY, AHOGY MOST LÁT!”

„Én azt hittem szerénység részemről, de rájöttem, nagyképűség: mennél több évet töltöttem el a pályán, annál inkább kételkedem abban, hogy tudok-e még valamit. Valamit, amiért érdemes színpadra lépnem.” (Törőcsik Mari)

14 RABUL EJT

Udvaros Dorottya egy finom megfigyelést fogalmaz a regény nőalakjáról, Mariáról, és újra elámulok, hogy mennyi tudás, mennyi tapasztalat birtokosa ez a nagyszerű színésznő. Többet tudsz Mariáról, mint az író. Hangosan ki is mondom. Dorottya nevet. Az írónőnek nem volt ideje gondolkodni hősnőjéről – válaszolja –, neki meg kellett írnia. (Vörös Róbert)

30 PORTRÉ: SCHNELL ÁDÁM

„A színész azt a szót, hogy *nem*, törölje ki a szótárából, nincs ilyen. A színész nem mond nemet, azt mondja: megpróbálom – ez volt az első dolog, amit megtanultam a Nemzeti Stúdiójában.”

38 FÉNYKERESÉS

„A művészet gyakran a kultúra ellenkezője, mivel szakít a kultúra szabályaival. Így teremt egyfajta helyet a másfajta lét számára. Gondolati, szellemi teret nyit. Mondhatjuk úgy is, hogy a művészet tölti meg lélekkel a társadalmat, a kultúrát. A lélek nélküli társadalom tiszta brutalitás, maga a barbárság.” (Jon Fosse)

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2014. október–november

Ingyenes időszaki kiadvány
II. évfolyam, 2. szám

Főszerkesztő:
Kornya István

Fotó:
Eöri Szabó Zsolt

Kiadó:
Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:
Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat:
Kónya Ábel

Címlap:
Nagy-Kálózy Eszter
a Fekete ég – A fehér felhő című előadásban
(fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár
1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitva tartás:
hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és
ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az
előadások kezdetéig.

Jegyiroda
1061 Budapest, Andrásy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995
Nyitva tartás:
hétköznapokon 10 és 19,
szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

www.nemzetiszinhas.hu

Nyomdai előkészítés:
Inform-Line Stúdió Kft.

Nyomda:
Érdi Rózsa Nyomda

Megjelenik 10 000 példányban
Lapzártá: 2014. október 16..

8

16

25

26

34

44

Premier | Éjjeli menedékhely

- 7 A mélyből // Makszim Gorkij és az Éjjeli menedékhely
- 8 Jelenetek a bábok életéből // Viktor Rizsakov
- 10 „Így, ahogy most lát!” // Törőcsik Mari
- 11 Próba közben // így készül az Éjjeli menedékhely
- 12 A szerepcsere varázsa // Tóth László
- 13 Az önsajnálát veszélyei // Trokán Nóra

Premier | Nyáron, este fél tizenegy

- 14 Vörös Róbert: Rabul ejt

Premiárgaléria

- 16 Fekete ég – A fehér felhő
- 18 Szentivánéji álom

Nézőpont

- 20 Gerő András: Lakájforradalom
- 21 Horkay-Hörcher Ferenc: Vidám világkatasztrófa

Előadásajánló

- 22 Johanna a máglyán // Zoltán újratemetve // Akár Akárki // Multság // Szimpátia az ördöggel // Megidézett Kárpátalja // Advent a Hargitán

Portré

- 30 Szeretek csavar lenni a gépezetben... // Schnell Ádám

Évforduló | Gellért Endre 100

- 34 Balogh Géza: Titkait magával vitte

Az én színházam

- 38 Fénykeresés // Jon Fosse
- 41 Bérczes László: akárkik

Gasztró-színház

- 42 Saly Noémi: Nagy komika, nagy szakácsnő // Vízváry Mariska

Fesztivál

- 44 Szentpétervári turné // Eöri Szabó Zsolt fotói

A Nemzeti hírei

Programajánló

- 49 Punok Pesten // Mohácsi Árpád
- 52 Vargabetűk után 30Y
- 53 Nem a vers hal ki belőlünk, hanem az ember hal ki a versből // Szentmártoni János

Váltson bérletet!

56 Havi műsor – november

Folyóirat

- 58 Scenárium – októberi ajánló

MAKSZIM GORKIJ ÉJJELI MENEDÉKHELY

oroszlöv

Makszim Gorkij

(1868, Nyizsnyij Novgorod – 1936, Moszkva mellett)

Eredeti neve: Alekszej Makszimovics Peskov. Hamar árvaságra jutott. Tizenévesen becsavart Oroszországot. Autodidakta. 1892-ben jelent meg a Makar Csudra című elbeszélése Makszim Gorkij (Keserű Maxi) aláírással. Tolsztoj pártfogolta, Csehov a barátja volt.

Az 1905-ös forradalom után letartóztatták, emigrált (USA, Capri). Az 1913-as cári amnesztia után hazatért. Az 1917-es forradalmat követően a külföldi irodalmat fordító központ vezetője lett. Bírálta a bolsevik pártot és Lenint. 1921-ben Olaszországba ment betegségét kezelten. 1931-ben Sztálin hazacsábította. A rendszer díszírója, az írószövetség elnöke volt. Tüdőbajban halt meg, mások szerint a szovjet állambiztonság végeztet vele.

A MÉLYBŐL

Maxim Gorkij és az Éjjeli menedékhely

„Azoknak a megfigyeléseimnek az összegzése ez a darab, amelyeket csaknem húsz esztendőn át a »lecsúszott emberek« világában tettem. Nemcsak a csavargókat, az éjjeli menedékhelyek lakóit s általában a lumpenproletariátust számítom ide, hanem az értelmiségiek egy részét is, akiket megzavart, megcsalt, megsértett és megalázott az élet sok balsikere” – írta Gorkij az 1902-ben megjelent *Éjjeli menedékhelyről*.

1900-ban a Krím-félszigeten már elmondta Sztanyiszlavszkijnak egy tervezett darabja tartalmát, amelyet egy négyes ciklus befejező részének képzelt: „És lesz még egy: a mezítlásosok. Tatár, zsidó, színész, az éjjeli menedékhely gazdasszonya, tolvajok, nyomozó, prostituáltak. Csupa szörnyűség. Terveim már készen állnak, már magam előtt látom az arcokat, az alakokat, hallom hangjukat, beszédüket – cselekedeteik oka már világos előtttem, minden világos...”

A világhírt hozó színmű, az *Éjjeli menedékhely* eredeti címe ez volt: *Na dnye*, vagyis *A mélyben*.

A szerzője is mélyről jött. Korán elárvult gyermekként megtapasztalta a nyomort, a kiszolgáltatottságot, a kegyetlenséget. Tizenhat éves volt, amikor gyalog indult neki Oroszországnak, alkalmi munkákon tengődött, parasztok, munkások, tolvajok, csavargók között élt. Testközelből megismerte az *Éjjeli menedékhely* minden egyes figuráját...

Gorkij a darab megjelenésének évében felolvasta a művet a Sztanyiszlavszkij által vezetett moszkvai Művész Színház színészeinek, de 1905-ig – nem hivatalos tilalom miatt – nem adhatták elő. Idegen nyelvekre azonban azonnal lefordították, és játszani is kezdték szerte Európában: Magyarországon például már 1903-ban bemutatta a Fővárosi Nyári Színkör a budai Horváth kertben...

A *Kispolgárok*, a *Barbárok* című színdarabok, valamint a szocialista realizmus alapműveként számon tartott regény, *Az anya* világhírű szerzője 1931-es hazatérésétől az 1936-ban bekövetkezett haláláig tartó években, a sztálini érában is fontos szerepet vállalt: ő lett a szovjet írószövetség elnöke, ám elszigetelten, az NKVD, vagyis az állambiztonság felügyelete alatt élt. Szolzenyicin később egyenesen azt fejtette, hogy Sztálin fölöslegesen ölette meg (hogy valóban így volt-e, máig nem bizonyított), mert Gorkij a nagy terror időszakát, „az 1937-es esztendőt is megénekelte volna”. Ugyanakkor jó néhány elemzés bizonyítja: műveiben nem dicsőítette kritikátlanul a rendszert – csak tudni kell a sorok között olvasni. Mihail Bulgakov, *A Mester és Margarita* szerzője, aki a sztálini elnyomás áldozata volt, azt jegyezte fel naplójában: „Gorkij mint ember nem rokonszenves, de milyen nagy és erős író, milyen döbbenetes és fontos dolgokat mond...” Például a lét perifériájára sodródott emberekről, akik az ő révén váltak a világirodalom ismert figuráivá: Klescs és Szatyin, a Színész, Vaszka Pepel, a Báró, Luka és a többiek... Az „éjjeli menedékhely” pedig Gorkij nyomán lett a zsákutcába került emberiség szimbóluma.

plakát: OROSZ ISTVÁN

| próba-fotók: Eöri Szabó Zsolt

JELENETEK A BÁBOK ÉLETÉBŐL

Viktor Rizsakov avatárokról, közönyről, valódiságról és önmagunk megmentéséről

„...azért játsszuk el Gorkij drámáját, hogy felszabaduljunk, hogy megmentjük magunkat. Amiért a hívő ember imádkozik, azért játszunk mi is. És hogy a világról alkotott eltorzított képet ismét valódivá, reálissá tegyük” – mondja Viktor Rizsakov, az *Éjjeli menedékhely* orosz rendezője.

Rendezése leglátványosabb fogása elgondolkodtatja a nézőt. Mit jelentenek az előadásban a színészek által folyton magukkal cipelt ember nagyságú bábok? Amolyan avatórok?

– Az egész életünk olyan, mint egy babaszínház, és mi mind olyanok vagyunk, mint ennek a babaszínháznak a szereplői. Ahhoz, hogy meghalljuk Gorkij több mint száz éve írt szövegét, le kell győznünk nagy lelki közönyünket. Manapság értelmetlen olyan dolgokról beszélni, mint lelkiismeret, tisztaság, mert ezeket az egyszerű szavakat már nem halljuk meg. Ezért ezekről a fogalmakról, értékekről csak egy egészen

más kontextusban lehet beszélni. Az előadásunkban a bábok adják meg ezt a kontextust. Egy kitalált világot hoztunk létre, ami ilyen értelemben valóban olyan, mint az *Avatar* című filmbeli világ.

Az *Éjjeli menedékhely* lakói mintha egy nagy világégés után lennének. Nyomorultan, sokszor nevükre sem emlékezve. Ön is így értelmezi Gorkij drámáját?

– Mostanra nemcsak elszigetelten léteznek ilyen élethelyzetek, az egész világ menedékhellyé változott. A mi szegénységünk nem anyagi,

Viktor Rizsakov

Sztanyiszlavszkij-díjas rendező és színházpedagógus, az orosz színházi élet emblematikus alakja. A legendás moszkvai Művész Színházban dolgozik, az orosz főváros egyik befogadó színházát, a Mejerhold Központot irányítja, Szentpéterváron fesztivált szervez. A Kiszlorod (Oxigén) elnevezésű színházi mozgalom elindítója, sokan „az új orosz dráma rendezőklasszikusának” is nevezik. Rizsakov Magyarországon először a debreceni Csokonai Színházban rendezett, a Nemzetiben is látható Fodrásznő című előadás számos fesztiválon járt (POSZT, Minszk, Sepsiszentgyörgy, Kijev). Két Művész Színház-beli rendezése volt látható a Nemzeti Színház fesztiválján, a 2014-es MITEM-en.

„Az egész világ menedékhellyé változott. A mi szegénységünk nem anyagi, hanem lelki.”

hanem lelki. Mindnyájan védtelenek vagyunk a korszellemmel szemben. Hiába keressük az igazságot a nagy fenyegetettségben, amit a pénz uralma jelent. Elveszettek vagyunk, mint Kafka *Kastélyának* szereplői.

Hogyan segíthet ebből a világból kitörni Gorkij drámája, és Luka, a kulcsfigura, a titokzatos vándor?

Azért játsszuk el Gorkij drámáját, hogy felszabaduljunk, hogy megmentsük magunkat. Amiért a hívó ember imádkozik, azért játszunk

mi is. És hogy a világról alkotott eltorzított képet ismét valódivá, realissá tegyük. Nagyon gyorsan megszokja a szemünk korunk virágzóan látszó, de álságos, hamis fogyasztói világát. Egy jó előadás azonban képes a látásunkat ismét tisztává tenni, hogy általa újra érzékelni tudjuk a valóságot. Luka a mi értékeink revízióját hajtja végre, de Gorkij a mi részvételünk nélkül az ő hőisével együtt sem képes arra, hogy bármit is megváltoztasson. Ezért a nézők bevonását, szellemi együttműködését szeretnénk elérni az előadásunkkal. Ehhez nekünk, alkotóknak pontosan tudnunk kell, hogy miért foglalkozunk az *Éjjeli menedékhellyel*.

Lukát időnként amolyan messiásként láttatják a rendezők, máskor egyszerű szélhámosnak. Ön hogyan értelmezi ezt a rejtélyes szereplőt? – Ha érteném Lukát, nem is rendezném meg ezt az előadást. Minden, amit csinálók, azért van, hogy megértsem. Miért, honnan jött Luka az éjjeli menedékhely lakói közé? Miért vitatkozik róla ennyit a többi szereplő? Véletlen lenne a látogatása a menedékhelyen? Hamleti figura, akiről sok mindent feltételezhetünk, de legfőképp azt, hogy meg akar találni valamiféle igazságot. Szélhámos vagy messiás? Szerintem egyik sem. Inkább úgy mondanám, mindnyájunknak megvan a saját Lukája, aki időnként szembesít minket önmagunkkal.

Lukára akkor is figyel a többi szereplő, amikor némán ücsörög a sarokban. Márpedig ez a fajta jelenlét nehéz feladat egy színész számára. Ezért választotta erre a különleges szerepre Törőcsik Marit? – Gorkij szövegének találkozása Törőcsik Marival már a próbák során elindított egy izgalmas folyamatot. A végeredmény – maga az előadás – persze a próbafolyamat jelenlegi fázisában egyelőre megjósolhatatlan. Egyébként azért választottam Törőcsik Marit, mert ő Törőcsik Mari, és szeretnék vele kapcsolatban lenni. Már a létezésének pusztá ténye is nagy öröm: olyan hatalmas színházi tudás és mély életbölcesség birtokában van, ami sok kérdésünkre választ ad...

Makszim Gorkij

Éjjeli menedékhely

Fordította: Kozma András

Mihail Kosztijlov, az éjjeli menedékhely tulajdonosa – VARGA JÓZSEF I Vaszilisza Karpovna, a felesége – SZÚCS NELLI I Natasa, Vaszilisza húga – TROKÁN NÓRA m. v. I Medvegyev, nagybátyjuk, rendőr – SZARVAS JÓZSEF I Vaszka Pepel – PÁL ANDRÁS m. v. I Andrej Mitrics Klescs, lakatos – TÓTH LÁSZLÓ I Anna, a felesége – HUSZÁRIK KATA m. v. I Nasztya, leány – TOMPOS KÁTYA I Kvasnya, lepényárusnő – TÓTH AUGUSZTA I Bubnov, sapkakészítő – RÁCZ JÓZSEF I Báró – IVASKOVICS VIKTOR m. v. I Szatyin – TRILL ZSOLT I Színész – KRISTÁN ATTILA I Luka, vándor – TÖRŐCSIK MARI I Aljoska, csizmadia – ifj. VIDNYÁSZKY ATTILA e. h.

Díszlet, jelmez: Maria Tregubova, Alekszej Tregubov // Dramaturg, a rendező munkatársa, tolmács: Kozma András // Zeneszerző: Alekszandr Manockov // Korrepetitor: Komlósi Zsuzsa // Video-látvány: Vlagyimir Guszev // Bábkészítők: Haraszi Janka, Bérczi Katalin // Ügyelő: Lovass Ági // Sógó: Sütő Anikó // Rendezőasszisztens: Túű Zsófia

Rendező: Viktor Rizsakov

Premier: 2014. november 8. • Nagyszínpad

LUKÁCSY GYÖRGY

„ÍGY, AHOGY MOST LÁT!”

Törőcsik Mari – Luka

„A szerepről nem beszélek.” Ez volt a kikötése a Lukát alakító Törőcsik Marinak, amikor az Éjjeli menedékhely egyik próbája előtt beszélgetésre kértem. Adódott tehát az első kérdés: miért nem?

– Mit lehet arról mondani ma, amit hetekig vagy hónapokig próbálok, aminek annyi variációja van? Van értelme arról beszélni, mi volt kedden, vagy mit találtam ki szerdán? Vagy arról – ilyen is volt régebben –, hogy sírógörcsöt kaptam, és bejelentettem, hogy ekkora baromságot nem fogok eljátszani, aztán meg abban lett sikerem. Sose lehet tudni. Amikor beül a közönség, az a kész munka. Azt meg lehet ítélni. Azt meg már minek magyarázni. Szerepről nem beszélek soha. Soha.

Az egyik első próbán, még a kabátját sem tette le, még le sem ült, már magyarázta Viktor Rzsakov rendezőnek, milyen is ez a Luka...

– Pillanatnyi megérzéseim vannak, amiket ki kell mondanom. A rendező úr már a próbák elején elmondta, hogy akik nekiálltak az *Éjjeli menedékhely*nek, már Gorkij idejében is folyton azon vitatkoztak, hogy kicsoda ez a Luka. Mi is ezt csináljuk. Mesélt egy filmről, amiben egy

kisfiú alakítja Lukát. Általában idősebb férfiak szokták játszani, Pécsi Sándorra emlékezem nagyon jól, hogy milyen remek volt a Madách Színházban...

Mire gondolt, amikor megtudta, hogy Luka szerepét kapta?

– Örültem! Így, ahogy most lát, ezzel a fejjel fogom játszani. Egyből azt gondoltam, hogy az én Lukám nemtelen legyen. Szeretném, ha sokszor elhangozna az előadásban, hogy „öreg”. Ami tény, hiszen nyolcvan leszek! De úgy fogok kacarászni néha, mint egy gyerek... Na de én ezeket csak felvetem! Ki tudja, hogy végül miből mi lesz?

Szeret próbálni?

– Nagy mesterekkel is dolgozhattam. Nem sorolom őket, nehogy kihagyjak valakit, de Viktor Rzsakov feltétlenül köztük tartozik.

„Én azt hittem,
szerénység részemről,
de rájöttem,
nagyképűség:
mennél több évet
töltöttem el a pályán,
annál inkább
kétkedem abban,
hogy tudok-e még
valamit.”

Szabadon mertem mindent csinálni, mert tudtam, hogy úgyis megállítanak, ha rossz vagyok. Akiben bízom, annak mindig elhiszem, ha figyelmeztet, és amíg a színpadra nem lépek, mondhatja. Sajnos van olyan színész, akinek nem merik megmondani, hogy eljött a vég. Én azt hittem szerénység részemről, de rájöttem, nagyképűség: mennél több évet töltöttem el a pályán, annál inkább kétkedem abban, hogy tudok-e még valamit. Valamit, amiért érdemes színpadra lépnem.

Van még kedve ehhez? Nem fáradt?

– Fáradt vagyok! De ötvennyolc éve naponta arra készítettem fel magam, hogy a kútból is kiugorjak, ha próbálni kell, ha előadás van.

A próbák gyötrelmei után jön a premier ünnepe. Szereti?

– Én inkább szomorú vagyok ilyenkor. Mert minden premiért elrontok. De nem azért mert izgulok, nem... Hogyan tudnám ezt elmagyarázni magának?! Pilinszky mondta, hogy van az „adó” és van a „kapó”, és nem az adónak kell elindulnia a nézők, a kapók felé, hanem egyszerűen csak létezni kell a színpadon, és akkor majd jönnek velem. Én a premieren még nem hiszem el, hogy már tudok annyit, hogy velem jöjjenek... Öt-tíz előadás kell, hogy már nem játszom, hanem létezni tudok a szerepben.

KORNYA ISTVÁN

Próba közben

Se jelmezek, se díszletek, se zenei aláfestés – csupán néhány jelzésértékű szék, nagyméretű bábok a kezekben és a színészek. Még minden a szövegről és a keresésről szól. Meg-megakadó kismonológok és párbeszédek, a színpadi mozgások begyakorlása, a gesztusok és mondatok ízlelgetése. A próbán a legaktívabb a Szatyint megformáló Trill Zsolt és a Színészt alakító Kristán Attila. Utóbbi időnként nyughatatlan, néha pajkos játékba kezd, Trill pedig sokszor beáll az orosz rendező, Viktor Rizakov alkalmi szinkrontolmácsának. Ezzel persze nincs egyedül: a társulat „beregszászi” tagjai és az orosz édesanyjától származó Tompos Kátya rendre besegítenek (az anyai ágon szintén orosz) Kozma András dramaturgnak. Ő fordította újra Gorkij darabját. Kozma tehát azt is figyeli, hogyan működik a saját fordítása egy-egy színpadi szituációban. Ő közvetíti, fordítja a figurákat előjászó rendező gondolatait, és persze figyeli a színészeket is. Közülük egyről, ha akarnánk, se tudnánk levenni a tekintetünket: Törőcsik Mariról.

Ha valaki az idős asszonyt keresi benne, nem fogja megtalálni. Törékeny alkata ellenére energikus, hibátlanul tudja a szöveget, nem zavarják meg a gyakori változtatások. Nem oszt kéréstlen tanácsokat a fiatalabb kollégáknak. Ül a megdöntött színpad szélén, és a többiek önkéntelenül is neki játszanak. Időnként megáll, belekezd egy-egy történetbe régi próbákról, nagy rendezőkről, de mindig csak a történet végére derül ki, miért is vágott bele. Sosem öncélú nosztalgizás vezet. Mesélés közben is dolgozik. Az egyik történet voltaképpen tapintatos segítségnyújtás az egyik éppen próbáló kollégának a szerepértelmezéshez, a következő anekdota a rendezőnek szóló költői kérdés, majd egy újabb rövid kitérő következik, amiről kiderül, hogy mesterien időzített pihenő a társulat számára. Ha pedig valamelyik fiatal kollégának a figyelme lankadni kezd, kedvesen felcsattan: „A színpadon nem lehet fáradt az ember. Kimerülhet a végtelenségig, vagy összeomolhat a fáradtságtól, de nem játszhat elcsigázva. Ilyen nincs!”

Törőcsik Mari a példa rá, hogy tényleg nincs olyan, hogy fáradt színész. S hogy ő maga hogyan képes erre 79 évesen? Rejtély – már csak ezért is telitalálat a titokzatos Luka szerepére.

– Lukácsy

A SZEREP- CSERE VARÁZSA

Tóth László – Klescs

A színlap szerinti szerepéről, Kosztijov figurájáról kérdeztük volna Tóth László színművészt, ő azonban a próbafolyamat sodrásában inkább egy rendhagyó rendező – Viktor Rizsakov – művészi módszereibe avatott be minket.

Az Éjjeli menedékhelyet színre állító Viktor Rizsakovval már két ízben dolgozott.

– Jó emlékek ezek. 2007-ben Osztrovskij *Viharát*, majd Medvegyev *Fodrásznő* című darabját rendezte velünk Rizsakov még Debrecenben. A Nemzetiben is játszott *Fodrásznő* nagy siker, hiszen 2010-ben elnyerte a POSZT legjobb előadásának járó díját, sokat utaztunk vele fesztiválokra is. De az elismerésnél fontosabb, hogy öröm újra a bőrünkön tapasztalni Rizsakov rendkívüli munkamódszerét. Akik dolgoztak már vele, könnyebben alkalmazkodnak a meglepő irányváltásaihoz.

Miben áll ez a különleges munkamódszer?

– Rizsakov nemcsak rendező, színházi pedagógus is: sok szabadságot ad a színészeknek, sőt a próbákön kifejezetten arra ösztönöz bennünket, hogy rögtönözzünk. Sosem a levegőbe beszél, mert mindent előjátszik nekünk. Természetesen nem azt várja el, hogy utánozzuk, pusztán ezzel inspirál bennünket. Nagyon ritka az olyan rendező, aki olyan bizalmi légkört tud teremteni, hogy be meri vallani pillanatnyi tanácsatlanságát is. Rizsakov nem fél olyanokat mondani, hogy „most nem jó felé megyünk” vagy „nem is tudom, mit kellene csinálnunk”. Azt viszont nem mindig tudjuk eldönteni, tényleg elbizonytalanodott-e, vagy éppen ezzel provokál bennünket. Az elképzelések ütközése, a közös gondolkodás ugyanis nagyon fontos számára, mert szerinte csak így születhetnek igazán hiteles alakítások.

Honnan tudják a színészek, hogy az elbizonytalanodások, a sok rögtönzés végül jó előadáshoz vezet majd?

– Bármit kérjen is tőlünk a próbán, sosem hagy minket magunkra. Előjátssza, amit kér, egy-egy helyzet elemzésekor pedig remek példákat hoz az életből, ami rendre megvilágítja számunkra a jelenet lényegét. Etüdökből – vagyis rövid improvizált jelentkekből – építi fel az előadást, és nagyon sokat bíz a színészekre. Általában titkolja ugyan, hogy

az egyes etüdök hogyan állnak majd össze, de nem kételkedünk benne, mert minden instrukciója, megnyilvánulása nagyon emberi, mai.

És az Éjjeli menedékhelyről megosztotta meglátásait a színészekkel?

– Arról beszélgettünk a próbák során, hogy ez az éjjeli menedékhely olyan, mint egy intézet, ahová mindannyian be vagyunk zárva. Ez az összecsúszás-konfliktusokat is szül, de azt is világossá teszi számunkra, hogy egymásra vagyunk utalva. Innen senki sem léphet ki, egyedül Luka...

Eredetileg a menedékhely tulajdonosát játszotta volna, de aztán mégsem...

– Igazság szerint először valóban Kosztijovot osztotta rám a rendező, de időközben átváltoztatta a szereposztást. Most már nem az éjjeli menedékhely tulajdonosát, hanem Klescsét, a lakatost játszom. A próbafolyamat közbeni szerepcserre például nagyon is Rizsakovra vall.

Hogyan tudnak átállni egy már kielemezett szerepről egy másikra?

Rizsakov mindig azt mondja, nem kell beleélnünk magunkat a szerepbe, „csak” játszunk el. Sztanyiszlavszkij és Mejerhold követőjeként teret ad a színészeknek a kibontakozásra, de a játék keretét ő határozza meg. Nem azt várja, hogy mindig ugyanúgy próbáljuk hozni az adott jelenetet, de az egész előadás zeneiségéből összhangnak kell kiérzödnie. A hamis csengést azonnal kiszűri.

Mitől különleges egy-egy Rizsakov-rendezés?

Arra törekszik, hogy lebontsa a színház úgynevezett negyedik falát, vagyis azt, amelyik a színpadot a nézőtértől elválasztja. Ezért egy-egy páros jelenetnél például van, hogy nem is egymáshoz beszélünk a színpadon, hanem a közönséghez. Az a célja, hogy a közönséget is bevonja az előadásba. Hogy ne csak nézők legyenek, hanem valamiképpen résztvevők is.

AZ ÖNSAJNÁLAT VESZÉLYEI

Trokán Nóra – Natasa

Az Éjjeli menedékhely nagyrészt a Nemzeti társulatára épül. Az egyik főszerepet azonban egy vendég, Trokán Nóra alakítja – akit a beilleszkedésről, Gorkijhoz fűződő viszonyáról és Natasa szerepéről kérdeztünk.

Színművészi szakdolgozatában a társulati és a szabadúszói lét összehasonlításáról is ír. Milyen saját tapasztalatai vannak?

– A témám a görög és a magyar színházi rendszer összehasonlítása volt. Alapvető különbség, hogy ott nincsenek állandó társulatok. A színházak válogatásra járnak, összeverődnek alkalmi társulatok egy-egy előadásra, s ha annak vége, mindenki megy tovább. Itthon ez más, hiszen nálunk a függetlenek is majdhogynem állandó társulatok. Én öt évet töltöttem társulatnál Kecskeméten, most töltöm a második évadomat szabadúszóként. Mindkét életformának vannak előnyei és hátrányai. Valaki képes harminc évet ugyanannál a színháznál eltölteni, és van, aki nem. Most jó megélni ezeket az új találkozásokat, és úgy tapasztalom, számomra nem okoz nagy gondot a beilleszkedés.

Az Éjjeli menedékhelyben Natasaként kíséri be a Lukát alakító Törőcsik Marit a színpadra. Hozzá is könnyű alkalmazkodni?

– Mielőtt izgulni kezdtem volna, már el is sütött egy halk poént. Hihetetlen energiával van jelen. Amikor felmegy a színpadra és megszólal, nem lehet nem rá figyelni. Hálás vagyok a sorsnak, hogy vele dolgozhatok. Együtt jelenünk meg először a színpadon.

Tavaly a pesti Örkény színház *Meggyes kert* című előadásában Sarlotta Ivanovnaként annyira szellemes alakítást nyújtott, hogy nézőként

érezni lehetett, nagyon érti Csehov sajátos humorát. Gorkij is közel áll önhöz?

– Gorkijhoz „személyes” viszony fűz. Azt hiszem, neki is köszönhetem, hogy annak idején felvettek a Színművészetre. A felvételi előtti nyáron elmentem a zalaszentgróti drámatáborba Máté Gábor csoportjába. Az *Éjjeli menedékhely* volt az anyag, amin dolgoztunk. Van a darabban egy jelenet, amiben Nasztya beszél a szerelméről. Ez ugyan nem egy monológ, de én azzá sűrítettem. Ezt vittem a felvételire, és a második és a harmadik rostan is ezt kérték.

Ezúttal viszont Natasát alakítja.

– Klasszikus fiatal drámai hősnőszerep, aminek van egy nagy veszélye. Az önsajnálát. Viktor Rizsakov rögtön az elején leszögezte, hogy ez az első dolog, amit kizárunk. Natasa a menedékhely-tulajdonos feleségének a húga, és a testvére folyton veri. Minden oka meglenne rá, hogy magába fordulva sirassa a sorsát, ő ezzel szemben hihetetlenül gyakorlatiasan éli túl a mindennapokat. Ettől lesz igazán drámai a személyisége. De ott van benne a kitörési szándék, a fiatalsága, a hite, hogy mindez csak egy átmeneti állapot, aminek egyszer vége lesz.

Trokán Nórával és Tóth Lászlóval az interjút készítette: LUKÁCSY GYÖRGY

| fotó: Rick Zsófi

Marguerite Duras

**Nyáron,
este fél tizenegykor**
egy szerelmi gyilkosság története

Maria – UDVAROS DOROTTYA

Gitáros – PETZ BÁLINT

zeneszerző: Petz Bálint

a színpadi változatot
Kürti György fordítása alapján
írta és az előadást rendezte:
Vörös Róbert

mikor? hol?

PREMIER: november 21. 19 óra 30
Bajor Gizi Szalon

Szalonpremier

Udvaros Dorottya estjével nyílik a Bajor Gizi Szalon, a Nemzeti Színház új játszóhelye, amely a Nagyszínpad, a Gobbi Hilda Színpad, valamint a Kaszás Attila Terem után a teátrum legkisebb, legintimebb tere lesz. Az eredetileg jelmezmuzeumnak tervezett, majd próbateremként használt helyen a tervek szerint művészeink egy-kétszemélyes kamara-előadása, szobaszínházi produkciója, előadóestje látható majd, illetve kisebb koncertek, közönségtalálkozók, beszélgetések, folyóirat-bemutatók is helyet kapnak itt.

Bajor Gizi – Merész Gyula festménye

Marguerite Duras

(1914, Saigon – 1996, Párizs)

Száz éve született a francia Indokínában (ma Vietnám), Párizsban matematikát, jogot és politikatudományokat hallgatott. Volt ellenálló és kommunista, majd kizárták a pártból, mert bírálta a Szovjetuniót. Dolgozott színházaknak, írt forgatókönyveket (a *Szerelmem*, *Hirosimát* Oscar-díjra is jelölték). Nouveau roman (új regény) képviselője volt, egyik leghíresebb könyve, a filmként is nagy siker aratott *A szerető*. A *Naphosszat a fákon* című regényéből Kaposváron Törőcsik Mari főszereplésével Anatolij Vasziljev rendezett előadást 2009-ben.

Duras gazdag életművének egyik különleges alkotása a *Nyáron, este fél tizenegykor* című kisregény – ez alapján készült Udvaros Dorottya estje.

Esküvője előtti éjszakán a nőlegény egy pisztolylövessel megöli menyasszonyát, mert az megcsalta a legjobb barátjával, majd végez vele is. A gyilkosságtól fölzakatott spányol kisvárosba útjukat megszakítva, a vihar elől menekülve, megáll Maria és családja. Maria ezen az éjszakán érti meg, hogy élete ugyanarra tart, mint Rodrigo Paiestraé, a gyilkosé. „Ki ne szeretne – egyszer, feltékenységéből – megölni valakit?” Duras története nem pusztán a szereplőkben, a főszereplőben, Mariában fájdalmasan és csöndesen végbemenő veszteségről szól, hanem szól a szenvedély hatalmáról is.

| foto: Paris Bibliothèques, Studio-Lipnitzki-Roger-Viollet

Vörös Róbert

Rabul ejt

Olvasópróba. A rendező felolvasa az alkotótársaknak, az előadást létrehozó munkatársaknak a „nagy művet”. Nagy asztal, sok szék, sok ember, izgalom.

2014. szeptember 30. Hárman ülünk – Udvaros Dorottya, Petz Bálint, a gitáros és én – egy kis asztal körül a Nemzeti Színházban, a volt cipésműhelyben, ami most zeneszobaként funkcionál és a házi-szlogen Silló Pista karmesterről Silló-szobának hívja; a zongorán Bereményi, Hrutka Robi új dalának ceruzával rótt kottája, melyet Dorottyának írtak – szóval, izgatottan belekezek a felolvasásba...

Eszembe jut, hogy egyszer már egy nagy asztalt nagyon sokan ültünk körül a Trafó pincéjében a *Nyáron, este fél tizenegykor* című Duras-regény bűvöletében. Dorottya mellett akkor a Koma Társulat színészei, a Közép-Európa Táncszínház táncosai és Szabó Vera, Széll Attila, Makranczi Zalán, a Rodrigót játszó Gergye Krisztián koreográfus és a zenészek, Kamondy Ági... sokan ültünk.

Újra megértem a kifejezést: rabul ejt. Duras regénye újra és mindig ezt teszi velem. És nem csak velem. Minden olvasójával. De – és most ez a legfontosabb – Udvaros Dorottyával is. A Trafóban játszott előadások óta nem vagy nyugodni egyikünket sem ez a regény.

Duras, az író nő a nyolcvanas évek elején a Magyar Televízió kulturális heti műsorának különkiadásában nyilatkozik a fiatal, jóképű riporternak, több mint egy órán át. A riportert szemtelen kérdésekkel, sármos pökhendiséggel ostromolja az írónő, aki korát és személyét szájszélre

fölhúzott fekete gyapijúgarbó, drágakövel terhelt megszámlálhatatlan aranygyűrű és foncsorozott szemüveg mögé rejt. De a válasza meglepően nyerse, és meglepően csipősek, szellemesek. Először. A fiatal riportert nem győz hangosan kacagni, aztán egyik ámulatból a másikba esni. Először. Az író nő egyre kíméletlenebb. Nem kíméli a riportert és magát sem. Egyre pontosabban fogalmaz. Egyre többször kortyol bele bő szája poharába, hogy az őszinteségtől átforrósodó nyelvével lehűtse. Aztán kérdez. A fiatal riportert férfit, a szépsége romjai mögül figyelő nő. Meg-megakadnak. A válasza kért férfi és a kérdésre bírt nő. És elhallgatnak. Meglepően hosszan. Hallgatásuk nyíltan beszédes. Sűrű cigarettafüst burkolja őket. És még valami. Az erotika. A képernyőről is tapintható közöttük a feszültség. Igen, a szexuális feszültség. A híres francia író nő ez alatt a röpke óra alatt magába bolondította az ismeretlen magyar riportert. Rabul ejtette.

Olvasok. Dorottya jegyzetel. Szeretem, hogy teleírja a színházi példányait. A bemutatóra már olyanok a lapok, mint a viharvert saláták. Fölpillantok, a színésznőnek és a gitárosnak ugyanolyan kék az írisze. Hullám-kék. Vízg-kék.

Dorottya egy finom megfigyelést fogalmaz a regény nőalakjáról, Mariáról, és újra elámulok, hogy mennyi tudás, mennyi tapasztalat birtokosa ez a nagyszerű színésznő. Többet tudsz Mariáról, mint az író nő. Hangosan ki is mondom. Dorottya nevet. Az írónőnek nem volt ideje gondolkodni hősnőjéről – válaszolja –, neki meg kellett írnia.

Bálint az eső témáját játssza a gitárján. Hallgatjuk.

Elkezdődött, elkezdődtek a próbák.

2014. október 14.

Fekete Ég – háborús előhang

Molnár Ferenc: **A fehér felhő** – mirákulum egy részben

BÉRES ILONA m. v. ■ NAGY-KÁLÓZY ESZTER ■ SÖPTEI
ANDREA ■ MÉCS KÁROLY m. v. ■ RUBOLD ÖDÖN m. v. ■
OLT TAMÁS ■ BEREZ ISTVÁN m. v.

Közreműködnek: a Színház- és Filmművészeti Egyetem V. éves színész hallgatói: Brassai Tóth János, Janka Barnabás, Zoltán Áron | a Kaposvári Egyetem Színházi Intézetének III. éves hallgatói: Ács Eszter, Barta Ágnes, Berettyán Sándor, Berettyán Nándor, Bordás Roland, Fülöp Tamás, Katona Kinga, Krausz Gergő, Kráncz Richárd, Kovács András, Mikecz Estilla, Nagy Johanna, Stefánszky István, Vas Judit Gigi

Gyerekszereplők: Miskey Roland, Hovanyecz Petra, Csonka Benedek, valamint a Budapesti Énekes Iskola tanulói: Bárány Ágoston, Bene Sára, Horváth Emma, Horváth Vilmos, Horváth Zsófia, Kiss Bertalan, Köpecsiri András, Köpecsiri Anna, Molnár Ákos, Molnár Krisztián, Nguyen Dominik

Díszlet- és jelmez: Oleksandr Bilozub // Szakértő: Kovács Viktor // Dramaturg: Verebes Ernő // Ügyelő: Lencsés István, Géczy István // Súlyg: Kónya Gabi // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

PREMIER: 2014. szeptember 27. • Nagyszínpad
további előadások: november 13., 17. – 19 óra • Nagyszínpad

Molnár Ferenc örököseinek engedélyét a Hofra Kft. közvetítette. • www.hofra.hu

F E K E T E É G — A F E H É R F E L H Ó

A *Fekete ég* című háborús előhangban színre lépnek a kor jellegzetes alakjai: a császár, Tisza István miniszterelnök, a magyar bakák, az özvegyek, az árvák, a hadikurvák... Megidézzük a háborús lelkesedés tébolyában is felelősséggel gondolkozó és cselekvő művészt. Az 1916-ban bemutatott *A fehér felhő* Molnár Ferenc különös hangulatú egyfelvonásosa a kor iszonyatával a csodát, a mesét állítja szembe – az özvegyek és árvák reménységét, hogy még egyszer találkozhatnak férjükkal, apjukkal, akik a lövészárkok mocskáiban, idegen földön, lerongyolódva, ki tudja miféle hatalmakért harcolva pusztultak el. A gyerekek elindulnak felfelé, a falu határában lévő hegyre, ahol – így képzelek – apjuk, a mindenkori közlegény, tizedes, hadnagy vár rájuk... a fehér felhőn.

fotók: Eöri Szabó Zsolt

William Shakespeare

Szentivánéji álom

vígjáték két részben

Arany János és Nádasdy Ádám fordítása alapján

Theseus / Oberon – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Hippolyta / Titánia – NAGY-KÁLÓZY ESZTER ■ Puck / Philostrate FARKAS DÉNES ■ Egéus – TÓTH LÁSZLÓ ■ Lysander FEHÉR TIBOR ■ Demetrius – MÁTYÁSSY BENCE ■ Hermia – FÁTYOL KAMILLA m. v. ■ Heléna – TOMPOS KÁTYA ■ Vackor – REVICZKY GÁBOR ■ Gyalu / Oroszlán – KRISTÁN ATTILA ■ Zuboly – SZARVAS JÓZSEF ■ Dudás / Thisbe – SCHNELL ÁDÁM ■ Orrondi – VARGA JÓZSEF ■ Ösztövé / Hold – RÁCZ JÓZSEF

Díszlet: David Doiasvili // Jelmez: Bánki Róza // Dramaturg: Kozma András // Ügyelő: Dobos Gábor, Lencsés István // Súly: Sütő Anikó // Rendezőasszisztens: Tüő Zsófia

Rendező: David Doiasvili

mikor? hol?

PREMIER: 2014. szeptember 19. • Nagyszínpad
további előadások: november 14., 30. – 19 óra • Nagyszínpad

fotók: Eöri Szabó Zsolt

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

Az álom és a valóság különös viszonyáról szól Shakespeare legnépszerűbb darabja, a Szentivánéji álom, amelynek figurái a valóság, az ébrenlét állapotából átkerülnek az álom különös világába. Mert ahogyan az életben is gyakran előfordul: a szerelem, a legerősebb emberi érzés olyannyira felkavar bennünket, hogy nem tudunk különbséget tenni a vágyaink diktálta álom és a valóság között. Sőt, előfordulhat, hogy az álmainkban átélt intenzív érzések valóságosabbnak tűnnek a mindennapi élet megszokott, gyakran csak szerepként megélt valóságánál.

Gerő András

Tiszteletreméltó a rendezés látványkonceptiója, tiszteletreméltó a darab résztvevőinek teljesítménye, a befektetett munkamennyiség. Viszont nagyon is vitatható az a rendezői koncepció, amelynek jegyében az előadás fogant.

Lakájforradalom

Sokan sokféle metaforaként jelenítették már meg a történelmet, s ebben az értelemben teljesen legitim akár operettnek is tartani. A metaforákkal azonban az a baj, hogy sokszor rabjukká válik az, aki kitalálta őket.

Így van ez most is.

A szerző, Gombrowicz közhelyszerű – vagy közhelyszerűvé vált – kliséket mozgat. Az arisztokrata korlátolt, buta, züllött, a nép iránt érzéketlen és természetesen raccsol. Az elnyomottakat adott esetben szó szerint pórázon tartják és megalázzák. De az arisztokraták közé befurakodó forradalmár fölnyitja a lakájok szemét... A forradalom is közhelyesen jelenik meg. A rebellió megtisztulást és igazságosságot ígér, de ehelyett a terror korlátlanságát teremti meg. Nem az egyenlőség szabadsága, hanem az erőszak parttalansága érvényesül. Mindenki a terror tárgya lehet. Így többek között – s szerintem ez is közhelyes megközelítés – a meghasadt tudatú és viselkedésű értelmiségi is, aki kiszolgálja az „uralkodó osztályt”, de közben az egész világot és önmagát is gyűlöli. Ezt úgy juttatja kifejezésre, hogy mindenkit – beleértve önmagát is – lehány.

Gombrowicz világképében az egyetlen tiszta, idézőjeltől mentes pont a meztelen női test. Mert a szerző tudja, hogy általában a test őszinte. Ezért mondhatja egyik arisztokrata szereplőjével, hogy a „segge mindenkinek ugyanaz”. Az arisztokrácia betegségét mi sem bizonyítja jobban, minthogy a meztelenségre vágyó nőt öltöztetni akarják. A divat, amelyik eltakarja a testet, az igazolhatatlan, s ezért hamis különbségeket jeleníti meg, ezért önmagában is elítélendő.

A feloldás is ennek szellemében történik. Mindenki megszabadul öltözködéstől, s mindenkin csak egy uniformizált szabású fehér hálóing marad – a fehér szín kultúránkban inkább az ártatlanság, mintsem a bűn szimbóluma –, miközben a színpad légtérében megjelenik a meztelen női test (persze az érzékenyebb részeket hosszú műhaj takarja el). Morális a mondandó, morális az üzenet: akár arisztokrata elnyomók, akár forradalmárok vagyunk, akár – rendezői innováció nyomán – dzsihadista harcosok, bűneinktől meg kell szabadulnunk. S ezt meg is tesszük.

A rendezés az adott világ romlottsággal telített pátoszáról szóló mondandóját sajátos történelmi panorámával is kifejezi. Ebben többek között felvonul a börtönben foglyát kínzó amerikai katonanő, a harisnyatartóban feszítő Adolf Hitler, Jézus Krisztus, Sztálin, a pápa, Marilyn Monroe és az Eurovíziós dalfesztivál győztese, a női ruhát öltő, szakállas transzvesztita Conchita Wurst is. Eltérő fajsúlyú tücsök

és bogár jeleníti meg ezt a tartalmat, amelyet a rendező olyan fontosnak érez kihangsúlyozni, hogy a stilizált alakokat háromszor is körbesétáltatja, s még egy asztalsoron is végig kell menniük.

Lehet – noha nem vagyok benne biztos –, hogy Gombrowicz mondandója az 1960-as években még nem hatott közhelyszerűnek. Ismereteim szerint ugyanis ez a drámája 1966-ban jelent meg Párizsban, két évvel a diáklázadások előtt. Az a benyomásom, hogy akkor nagyon is figyelmeztető lett volna azoknak, akiknek 1968-as radikalizmusa újfent bebizonyította, hogy a forradalmi szándéknak és cselekvésnek mindig van igazsága, de mindig van igazságtalansága is.

2014-ben azonban mindez intellektuálisan már nem olyan izgalmas. Az pedig végképp a nevetségesség határát súrolja, hogy pusztán valami igaznak és hitelesnek tekintett vágyból adódó morális imperativus alapján képesek vagyunk és leszünk megszabadulni minden olyanról, ami a méltóságteli létet mások számára ellehetetleníti.

A lengyel rendező – megítélésem szerint – nem vitte végig a Gombrowicz-műből kiolvasható iróniát és reflexivitást, amely oldhatta volna a mára közhelyessé vált intellektuális mondandót, fellazíthatta volna a társadalmi klisék világát. Pontosabban szólva valamennyire érvényesítette ezt, de a merőben morális, semmifajta önreflexivitást nem tartalmazó feloldással egyben meg is semmisítette ezt a látószöveget. (Gombrowiczhoz egyébként illene a moralitással szembeni irónia is, a rendező világképéhez azonban nem.)

Az előadás igazi látványszínház. A látvány itt minden részletében fontos, és a rendezés nagyon is ügyel a részletekre. Lenyűgöző, hogy az eltérő arcokhoz markáns és eltérő sminkelések tartoznak; hogy a színpad állandóan mozgással telített – és még lehetne a felsorolást folytatni.

A darabnak – olvasattól függően – több főszereplője lehet, de valószínűleg az igazi főszereplő a Charme gróft alakító Szatory Dávid. Huszonhét éves, és szinte tökéletes.

Tiszteletreméltó a rendezés látványkonceptiója, tiszteletreméltó a darab résztvevőinek teljesítménye, a befektetett munkamennyiség. Viszont nagyon is vitatható az a rendezői koncepció, amelynek jegyében az előadás fogant.

Irónia nélkül Gombrowicz intellektuálisan halott, hiszen csak sztereotípiák, klisék gyűjteménye. A morális kinyilatkoztatással véget érő darab erkölcsi tanmesévé válik, és étellel teli jellege ellenére ebbe pusztul bele. Önmagát semmisíti meg.

Horkay-Hörcher Ferenc

A polgárpukkasztó regény- és könyvdrámaíró beolvas szeretett hazai közönségének, akik azonban ezzel együtt is hősüknek tudják tekinteni. Mi magyarok erre valószínűleg nem vagyunk/voltunk/volnánk képesek. Az előadás ezzel a „nüanszny” különbséggel is szembesít.

Vidám világkatasztrófa

Leginkább bátor színháztörténeti misszióként fontos a Nemzeti Színház Gombrowicz-bemutatója. A magyarországi színházlátogatói elvárások ugyanis igencsak eltérnek attól, amit az eredeti, 1966-ban írott, először – a szerző halála évében – 1969-ben bemutatott, s most a Nemzetiben is színpadra állított groteszk-parodisztikus mű adni tud, adni kíván. Tehát, ha eléri célját, a színházszeretők elvárásainak befolyásolása révén hathat. A szerző ugyanis az operettet, mely eredetileg egy könnyed színpadi műfaj meghatározása, címként kezeli, ezzel is ráirányítva a néző-olvasó figyelmét: ne a szokásos, túlságosan is könnyen fogyasztható, a legrosszabb esetben már giccsbe hajló műfajt remélje az előadástól. Annál ütősebbet kap ugyanis: egy vidám, olykor perverz, s végül fináléba fulladó világkatasztrófát.

Máshonnan is nekifutnék a dolognak. Néhány hónapja szerezt meg egyetemi habilitációját a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen a jeles polonista, Pálfalvi Lajos kollégám, Gombrowiczról írt példás monográfiájával. Mivel a bíráló bizottság tagja voltam, alaposan bele kellett merülnöm Gombrowicz, rajta keresztül a lengyel történelem, s – legalább egy ilyen írásban ne féljünk a szótól –, a lengyel lélek rejtelmeibe. S be kellett látnom, hogy bár a történeti párhuzamok megdöbbenőek (függetlenségért vívott harc, a dicső múlt emlegetése, az erkölcsi szempontok jelentősége a múltértelmezésben, a kommunizmus közös sorscsepése) egy fontos szempontból eltér a két „néplelek”: a lengyelek kultúrája elég tágas ahhoz, hogy fontos részét képezze az önreflexió, sőt az öngúny és önkritika is. És pont ez utóbbi sajátásra jó példa a nemesi származású, előbb véletlenszerűen, majd tudatosan is az emigráns sorsot választó, végül világsikert is elért Gombrowicz életműve. A polgárpukkasztó regény- és könyvdrámaíró többek közt ebben az utolsó munkájában is beolvas szeretett hazai közönségének, akik azonban ezzel együtt is hősüknek tudják tekinteni. Mi magyarok erre valószínűleg nem vagyunk/voltunk/volnánk képesek. Az előadás ezzel a „nüanszny” különbséggel is szembesít.

De térjünk a tárgyra – mégpedig olyan háttérinformációkkal felszerelve, amelyeket az előadás egyik, intellektuálisan is jól felkészült szereplőjétől szereztem. Tehát: a rendező, a lengyel Andrzej Bubiń szándéka az volt, hogy az eredeti, hatvanas évekbeli színházi nyelvhez hűen mutassa be a darabot: ebben az értelemben – a zeneművészettől kölcsönzött kifejezéssel – historikus előadásmódot választott. Ebből fakadóan szembesülhetünk a korabeli groteszk színház mai értelme-

zésével – nyilván ezért volt szükség a bemutatóhoz kapcsolódóan megszervezett konferenciára és a darab világpremierjeit dokumentáló kiállításra is. Mint megtudtam, a rendező már-már sziszifuszi alapossággal próbálta az eredeti szerzői instrukciókat rekonstruálni és a színpadon láttatni.

Ennek a törekvésnek azonban súlyos ára van. A felhasznált színházi nyelv – a szimbolizáló, teátrális, panoptikumot idéző előadásmód, a szavalókórus, a lelassított mozdulatokkal operáló mozgáskultúra hosszabb távon nehezen elviselhető. Márpedig a darabot két szünettel játsszák, e tekintetben sem kímélve a nézőt. Mindemelllett a színészvezetésben is érződik valamifajta gombrowicz, kegyetlenség: a nézőtérrel érzékelhető a színészek küzdelme, hogy felvegyék a darab ritmusát, hogy azonosuljanak a rendezői szándékkal, hogy hasznos részeivé váljanak az előadás „gépezetének”. Minden szereplő minden mozdulata „kikockázott”: ami a színpadon egyszerre megjelenő sok-sok aktort figyelembe véve igencsak jelentős rendezői teljesítmény. S persze e tekintetben megemlítendő a mostani előadáshoz született zenemű, mely Piotr Salaber alkotása, s mely valóban zenés darabbá – de kiváltképp nem musicallé – teszi a produkciót. A színészek számára ez újabb kihívás: ének és tánc éppúgy hozzátartozik teljesítményükhöz, mint az időnként feltűnően sikeres karakterformálás, s az összjáték karként, kórusként, alázattal dolgozó színpadi mellékszereplőként.

A helyzet az, hogy karakterformálásra alkalmas, kiemelkedő szereplehetőséget nem nagyon kínál a mű. Talán ezért halványabb a szokásosnál Trill Zsolt, és ezért inkább küzdelmes, mint csillogó Bánsági Ildikó alakítása is. Leginkább a két, egymással versengő mágnastrátszó fiatal színészt, a grófot alakító Szatory Dávidot, s talán még inkább a bárót alakító Farkas Dénest találta meg a szerep, s egyben ők tudták saját képükre is formálni azt. Játsoztak testükkel, hangjukkal, egész fizikumukkal – egymással.

Összességében: bátor rendezés, mely azonban kihívás a néző, s bizony a színész számára is. Ha összevetjük az évad második fontos bemutatójával, Shakespeare *Szentivánéji álmával*, melyet a grúz David Doiasvili rendezett, azt mondhatjuk: régióink nemzetközi szinten jegyzett színházi rendezői között is van olyan, aki többet tesz azért, hogy a nézőt magával ragadja. Igaz, egy klasszikus újragondolása talán hálásabb feladat, mint a félműlt jelentős alakját feltámasztani. De mindkét kihívás feladata egy Nemzeti Színháznak.

Látomások lánc a totális színház jegyében

– A szerzők zseniális megoldása, hogy Johanna életét nem időrendben – gyerekkorától a végkifejlet felé haladva – mutatják be; Johanna már a máglyán áll, és innen nézve visszafelé meséli el élete történetét. Felidézi a koncepciót, amelyben máglyahalálra ítélték, és eljut a kezdete-

kig, amikor még kisleány volt. Egyetlen hatalmas pillanat az egész mű: egyazon pontban ér Johanna a látomások által visszafelé elmondott élettörténetének az elejére, mint amikor fellobban a máglya. A kezdet és a vég, egy ember életének eleje és vége egy előadási hosszúságú, másfél órányi drámai eseménysorozatba sűrítve. Többek között ettől olyan lenyűgöző ez a grandiózus drámai oratórium – mondja a rendező, Vidnyánszky Attila, aki számára ez a máglya, amelyben Johanna elég, könyvekből van összehordva, és az európai kultúra szemünk előtt zajló pusztulását hivatott megidézni.

– Célunk a színházi műfajok közötti határvonalak tudatos felszámolása – fogalmaz Vidnyánszky. – A Johanna máglyán nem csak zene – bár zeneműként, koncertként is előadható – hanem SZÍNHÁZ. Nem dokumentumtörténet, hanem érzések, léktetések sorozata, ami lehetőséget kínál arra, hogy továbbgondoljuk, dúsítsuk, még erőteljesebben bontsuk ki a történetet a látvány segítségével. Magával ragad minket alkotókat is ez a mű, mert sodró lendületű és vad látomások lánc, szabad szárnyalás.

A Johannát alakító Tompos Kátya szerint mindig sokfelé irányuló figyelmet követel a színpad, ám ez most még bonyolultabb: nagyzenekar, operaénekesek, színészek, a kórus és a táncosok mind együtt alkotják meg azt a víziót, amit Johanna élete utolsó pillanataiban, a máglyán állva végigél.

– Johannának szilárd a hite – mondja Tompos Kátya. – Vállalja a végső magányt, a halált is, hogy végigvihesse, amit meg kell tennie. Az a hit, ami Johannát is eltölti, az egyes emberben születik meg, a lélek mélyén, mégis egyesül aztán sok ember által. Megfoghatatlan, mégis létezik. Ezt kell nekem és a társaimnak megmutatni, felmutatni, sugározni, hogy megrezdülhessen ez a történet a nézőkben. Olyan ez, mintha adnánk valamit, amitől a nézőben beindul a saját „probléma-megoldó gépezete”.

Paul Claudel – Arthur Honegger

Johanna a máglyán

drámai oratórium egy részben

játsszák: Tompos Kátya / Kiss Emma e. h., Blaskó Péter, Udvaros Dorottya, Bodrogi Gyula, Nagy Mari, Bakos-Kiss Gábor, Huszárik Kata, Novák Milán, Ambrus

énekes szereplők: Kiss B. Atilla / Tóbisz Titusz / Kóbor Tamás, Denk Viktória, Bátorfi Éva / Heiter Melinda, Gémes Katalin / Bakos Kornélia, Hajdú András, Kristóf István, Dékán Jenő, Németh Renáta

Közreműködők: MÁV Szimfonikus Zenekar // Budapesti Stúdió Kórus // Honvéd Férfikar // a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola gyermekkara // Bozsik Yvette Társulat

Vezényel: Kocsár Balázs, Strausz Kálmán

Koreográfus: Bozsik Yvette // Díszlet és jelmez: Oleksandr Bilozub // Maszk: Varga-Járó Ilona

Rendező: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

november 22., 23. – 19 óra, december 22. – 19 óra • Nagyszínpad

ZOLTÁN ÚJRATEMETVE

A kettézárt falu valósága
és egy koporsó „tragigroteszk” útja

Örökre menyasszony és vőlegény maradtak, akiket a történelem által meghúzott határ választott el egymástól, és még halálukban sem nyugodhatnak egymás mellett, egy temetőben. Egy koporsó „tragigroteszk” útja az ukrán-szlovák határon, nem sokkal a szovjet birodalom összeomlása után...

Romeo és Júlia a vasfüggöny két oldalán: egy beteljesületlen, tragikus szerelem groteszk története a Szovjetunió nyugati határán a II. világháború végén és a birodalom fennállásának utolsó nagy telén; majd felbomlása után, amikor a Kelet vasfüggönyéből a Nyugat aranyfüggönye lesz.

A Szovjetunió nyugati vasfüggönyének tövében járunk: a szovjet-csehszlovák, majd ugyanitt, de már ukrán-szlovák határon, a világhírre jutott kettézárt falu színpadi országhatárán. Szereplők: a rokonság az ikerfaluból, a távol-északi főlzabadult fogolytáborból és Amerikából, valamint szovjet határőrök és hivatalosságok...

Az elhunyt szovjet állampolgárságú magyart, Zoltán Zoltánovics Zoltán kiváló borjúgondozót végakarátának megfelelően családja a határ túloldalán, a Csehszlovákiában lévő temetőben, néhai menyasszonya, Kapusi Júlia mellé szeretné eltemetni, aki abba pusztult bele, hogy vőlegényét a Gulagra vitték. A temetési menet számára nem nyílik meg sem a vasfüggöny, sem a hivatalos határátkelő. A halottat a határvédelmi szervek letartóztatják(!), és a helyőrség udvarán temetik el. A rendszerváltáskor innen hantolja ki a család, hogy menyasszonya mellett újratermesse, ami ezúttal sem sikerül... Hogy hogyan nem és miért nem, azt mutatja meg a fekete humorban bővelkedő groteszk játék.

A darab szerzője, Zelei Miklós 1994 óta kutatja Kisszelmenc és Nagyszelmenc történetét (amit meg is írt *A kettézárt falu* című kötet-

ben). Az ikerfalu a magyar királyság szerves része volt 1920-ig, ekkor Csehszlovákiához került. Az első bécsi döntés után újra Magyarországhoz tartozott. A második világháborút követően, amikor a Szovjetunió nyugatra tolta határait s bekebelezte Kárpátalját, az ikerfalu kisszelmenci része a Szovjetunióhoz, Nagyszelmenc újra Csehszlovákiához jutott, a határt pedig a falu főutcáján húzták meg. A szerzőnek is jelentős szerepe volt abban, hogy a kettézárt falu ügye nemzetközi visszhangot kapott, és Szelmenc főutcáján végül elbontották a még a rendszerváltás után is álló vasfüggönyt, és 2005. december 23-án megnyitották a határátkelőt.

A Zoltán újratermetve című tragigroteszkben Zelei Miklós az idestova húsz éve folyó különös határkutatás tapasztalatait összegzi. Egzisztencializmusa – „Azért vagyunk a világon, hogy otthon is idegenben legyünk benne.” – a humanizmust ébreszti föl bennünk. Ennek köszönhetően a darab a sajátosan magyar problémát az emberi egyetemesség világába emeli.

Az előadás különlegessége és egyben hitelének záloga, hogy a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház előadásában látható a Nemzetiben. A társulat tagjai a darabbeli határhelyzetet mindennapjaik részeként élik meg.

Zelei Miklós

Zoltán újratermetve

Játsszák: Krémer Sándor, Rácz József, Tarpai Viktória, Szabó Imre, Béres Ildikó, Kacsur András, Vass Magdolna, Ferenci Attila, Gál Natália, Kacsur Andrea, Varga József, Tóth László, Orosz Melinda, Ivaskovics Viktor, Domareckájá Júlia, Sötér István, Orosz Ibolya

Rendező: Vidnyánszky Attila

A Nemzeti Színház, a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház és a Zsámbéki Színház közös produkciója

mikor? hol?

PREMIER: november 17. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

AKÁRKI: (...) a puszta szó
 segít nekünk, hogy a marketing
 eszközeivel meggyőzzük megint
 a balandókat arról, hogy az élet
 helyett sokkal jobb a tartós bérlet,
 amelyet a Halál-Csoport kínál
 nekik jutányosan... Az ember kívár,
 amíg lehet. De egyszerre vége már
 a show-nak, és a csőd beáll,
 amikor a gazdaságnak vége,
 összeomlik a New York-i tőzsde.
 Akkor jön összeszedni Akárki
 a szétdobált papírokat. És kaszálni...

AKÁR AKÁRKI

A tőke, a fogyasztás logikája által testté züllesztett ember drámája

A tőke, a fogyasztás logikája által testté züllesztett emberről szól Borbély Szilárd *Akár Akárki* című drámája, amelynek műfaját ő maga amorálisnak nevezte, ami a középkori moralitás-játékra utal. Ez a középkori liturgikus dráma egyik formája volt, egyfajta dramatizált prédikáció, amelynek középpontjában – az egész emberiséget vagy egy társadalmi osztályt képviselő – férfi főhős áll. A mellékszerepekben az elítélendő bűnös és a keresztény erények küzdenek egymással – ebből bomlik ki az erkölcsjobbító szándék. Mind közül a legismertebb az *Akárki* című moralitás-játék. Ezt fordítja ki és át a mára Borbély Szilárd.

– Középkori elődjéhez hasonlóan Borbély is a bűnös köré fonja a játékot – mondja Árkosi Árpád rendező. – Nyolc vétket vagy bűnös cselekedetet jár körül a szerző verses drámájában. Erős, egyedi költői nyelvet használva teszi érthetővé, maivá az allegorikus tartalmakat. A darab szerkezete Bertolt Brecht-re utal, vagyis kiszólásos, váratlan és szembeesítő erejű közléseket enged meg a szerző magának. Így előadásunk is „revüsített”, songok zökkentik ki a nézőt, a dalok oldják és tovább mélyítik ezt a világunkról szóló keserű látetelet.

– Borbély Szilárd műve tükör. Tükör, amelyben felismerhetővé válik a morális válságoktól eltorzult Akárkimaszkunk – fogalmaz a rendező, aki szerint mindannyian maszkot hordunk. Ezek néha lehullanak rólunk, vagy le akarjuk tépni magunkról azokat. Ezekben a pillanatokban képesek lehetünk átgondolni, újrakezdeni az életünket... De ez a maszk végső soron mindannyiunkon rajta van, hiszen az élet szerepjátékait csak így tudjuk túlélni. De hogy ki *hogyan* marad

életben, vagyis miként viszonyul az erkölcsi-morális kérdésekhez, ez az élet nagy kérdése...

– Engem az nyűgöz le a színházban, hogy a színpadon nem lehet úgy beszélni és mozogni, mint az életben. A színpadon mindig színészt játszanak a színészek. A színész nem ember, amikor játszik, és nem embereket formál meg, hanem szerepeket. A színészek szertartásmesterek. Tényleg papok, nagyon tág értelemben véve a szót. És a szerepek pedig szakrális dolgok – fogalmazott egy interjúban Borbély Szilárd, az idén februárban az életből önként távozó költő, a kortárs líra egyik legmeghatározóbb alkotója.

Borbély Szilárd

Akár Akárki

Játsszák: Chovan Gábor, Mészáros András, Zeck Júlia

Csellón közreműködik: Ölveti Máttyás, Simkó-Várnagy Mihály // Vizuális koncepció: Árvai György és Szűcs Edit // Koreográfia: Lisztóczy Hajnal // Zene: Horváth Károly

Rendező: Árkosi Árpád

mikor? hol?

november 9. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

a Gózon Gyula Színház vendégjátéka

MULATSÁG

Az nem lehet, hogy nincs. Muszáj lennie! – három fura figura egy kelet-európai tragikomédiában

Mulatságnak márpedig lennie kell. Ezen az elven van darabunk három főhőse, S legény, N legény és B legény. Három fura figura, aki a maga komikus elnyűtt viseletében elindul a bálba, hiszen, úgy hallották, mulatság lesz. Öltöny, új cipő, lenyalt haj, virág és az eseményhez párosuló izgalom. Csakhogy a bálterem zárva. Betörik, mert bentről hangokat hallanak. A terem viszont üres. S jön a kérdés: akkor most mi lesz? Mit kell tenni, hogy muzsika legyen? Hogy mulatság legyen? Hogy igazi legyen. Ez a kérdés.

A cselekmény mélysége, mondanivalója a három karikatúrának az útkeresésében bontakozik ki. A lét alapvető és kínosan mindig fel-felbukkanó kérdéseire irányul a figyelmünk. S együtt kezdünk el töprengeni velük, a szereplőkkel: megünnepeljük életünk fontosabb eseményeit, a születést, a keresztelőt, a lakodalmat, megemlékezünk a halálról, ünnepélyesen felidézünk múltbeli eseményeket és személyeket, na de maga az élet ünnep-e? Örülünk neki, vagy csak fásultan görgetjük magunk előtt, elodázva az igazi mulatság perceit?

A történet három legényével készülhetünk, remélhetünk, sírhatunk, nevetgetünk és bizakodhatunk. Hiszen az nem lehet, hogy nincs mulatság. Muszáj lennie. Lakodalom vagy temetés, lényeg, hogy legyen!

Ha meg nincs, addig tesszük fel a kérdést, amíg nem lesz: Mit kell tenni, hogy mulatság legyen? Hogy igazi legyen? Ez a kérdés. Egy életen át.

Van-e mulatság? Mi az a mulatság?

Mi az a mulatság? Van-e?

A két kérdés ugyanaz a kérdés. Hogy mi is az a mulatság, akkor tudjuk meg, amikor az van. Ha van.

Nekem, aki úgymond rendezem ezt az 1962-es darabot, talán mégiscsak kellene tudnom a magam személyes választát. De ha tudnék válaszolni, azzal azt állítanám, ismerem a mulatságot, mert már találkoztam vele. Volt. Csakhogy az is meglehet, még csak ezután lesz. Vagy éppen most van – írja a darabról Bérczes László rendező.

A *Mulatság* legendás előadás: 1999-ben mutatták be a Bárka Színházban, azóta már közel háromszázszor játszották. „Ez a legjobb darabom!” – kiáltott fel a Bárka előadását látva a szerző, Mrožek. A *Mulatság* Kelet-Európát sikerrel bejárta (Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Belorusszia), számtalan díjat nyert („Legjobb Magyar Stúdióelőadás”, „Legjobb Rendezés”, „Legjobb Csapatmunka”, egyéni színészi díjak...). 2014 novemberétől a Nemzeti Színházban látható!

Sławomir Mrožek

Mulatság

tragikomédia egy részben

Játsszák: Mucsi Zoltán, Scherer Péter, Katona László / Szikszai Rémusz

Rendező: Bérczes László

mikor? hol?

november 28., december 10. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Ördögkatlan produkció

Szimpátia az ördöggel

A címadó kompozíció – tényleg az, egy kompozíció! – tükrözi azt a gondolkodást, ami bennem akkor teljesedett ki, amikor Póka Egon csatlakozott a Hobo Blues Bandhez. Eredetileg csak a Rolling Stones *Sympathy*-ja szerepelt az ötletben, lezárásképpen a Doors *The End*-jének Oidipuszt idéző monológjával, ám Egon hozzárakta a King Crimson *A XXI. század skizofrén embere* és a Gun együttes *Versenyfutás az ördöggel* dalainak jellemzőjét, így lett négytétéles a szám. Vagyis kezdtük összekapcsolni a különböző dolgokat.

1979 a Hobo Blues Band „legalizálási” kísérletének éve volt, amit ez a kis mű majdnem tönkretett. Maga a cím egy majdnem kétórás showt jelentett, amit most itt, a Nemzeti Színházban – na, mit szólnak hozzá? – 35 év után teljes egészében lejátszunk. Első műsorunkhoz – *Vissza a gyökerekhez* – hasonlóan ebből sem készült felvétel annakidején.

A feljelentések és művházakból való kirúgásunk után az Omega együttes mentette meg életünket azzal, hogy alapfeltételül szabta az Országos Rendező Iroda számára a HBB részvételét a 68 előadásos országos turnéján.

A sorozat szépen – és ahogy annak lennie kellett: nagy balhékkal – végiment. Pár nappal a vége előtt Tatán autogramosztás közben három rendőr könnygázzal lefújt, majd rám eresztett két szájkosorás farkaskutyát, és a földön gumibottal összevert. Az omegás Benkő Laci és Póka szabadítottak ki az emlékezetes helyzetből. A rendőrök dühét a *Szimpátia* pár sora váltotta ki: „és nekem minden zsaru bűnöző és minden bűnöző szent”. Ezt még ők is megértették.

A pesti Kissstadionban tartott három záróbulin – 51 ezer néző – aztán elszabadult a pokol. Már a koncert előtt, a büfében lefaszírtáztott Módos Péter, a Magyar Televízió mindenható főkutururtya (a Pulzus, az Egymillió fontos hangjegy, a táncdalfesztiválok fűződnek a nevéhez), mivel pár nappal korábban nyilvánosan nekimentem dr. Erdős Péternek, a Magyar Hanglezgyártó Vállalat sajtófőnökének és főcenzorának. Az összeszólalkozás Módossal kizárólag Póka érkezésének köszönhetően nem fajult tettlegességgé, ám kissé beárnyékolta a hangulatomat.

A félszázezer ember elképesztően fogadott bennünket, különös tekintettel a *Szimpátiára*, melyhez három lezáró mondatot ott, az előadás közben hozzáköltöttem, mialatt a színpadon Póka és a másik két gitáros össze-vissza rugdosott.

Hétfőn reggel civil nyomozók jelentek meg a Táncdal- és sanzonbizottság (a cenzúra egyik intézménye volt!) Vörösmarty téri irodájában, és az előre engedélyezettett szövegek példányait kérték. Szenteczky Andrásné volt a titkárnő, aki már hírből ismert minket, mert gimnazista fia járt a bulikra. Előkapta a dossziét, és a zsernyákok orra alá dugta azzal a kiegészítéssel, hogy ez nem HBB, hanem Rolling Stones-szám, amint a Jagger-Richards szerzőpáros nevének kötelező és pontos feltüntetése is bizonyít. (Vajon megkapták-e az 51 ezer ember belépőjéből nekik járó szerzői jogdíjat?)

A zsaruk dührohamot kaptak, miszerint „akkor ezek a kapitalizmust bírálják, nem minket. A k... anyját a barom feljelentőnek, aki miatt reggel fél kilencre ide kellett jönnünk.” (Nem pontos idézet.)

Mi pedig befutottunk?

Úton lenni a boldogság

Koncertsorozattal ajándékozza meg a Nemzeti Színház közönségét a jövőre 70 éves Hobo, valamint a Póka Egon, Szakadati Mátyás, ifj. Tornóczky Ferenc és Fekete-Kovács Kornél alkotta formáció, a Hobo és Bandája. Az *Úton lenni a boldogság* címre kereszttelt sorozatban három olyan műsor is helyet kap, amelynek dalai annak idején nem kerülhettek lemezre: *Vissza a gyökerekhez*, *Szimpátia az ördöggel*, *Kopaszkutya*. A többi alkalom egy-egy lemezhez kötődik majd: *Középeurópai Hobo Blues*, *Oly sokáig voltunk lenni*, *Vadászat*. Decemberben a most készülő duplalemez, a *Requiem a bluesért* bemutatójára is a Nemzeti Színházban kerül sor. A 70 éves születésnap koncert február 13-án lesz a Nagyszínpadon.

FÖLDES LÁSZLÓ HOBO

Szimpátia az ördöggel

(Rolling Stones – Doors – Gun - King Crimson)

*Ha megmondom, hogy ki vagyok, előtt a víz és fész,
Csalok, lopok, bazudok, mindig volt, van, lesz miért.
Jézust olcsón eladtam, övé az ég, enyém a pénz,
Pilátust megátkoztam és tisztára mostam kezét.*

*Jó, hogy, itt vagy, mi az, mit remélsz?
Miért jöttél, mi az, amit kérsz?*

*A tábornokkal nevettem, míg dühöngött a villámháború,
A táborban a testek búzlóttek, azt hitték, nem marad tanú,
Világgá kürtöltem, a két Kennedyt ki ölte meg,
Tudjuk jól, hiába keresik, mindig becsapják a tömeget!*

*És van, ahol minden zsaru bűnöző
És minden bűnöző szent
És a fej, a farok,
Ott én Lucifer vagyok!*

*A gyilkos hajnalban ébredt, felbúzta a csizmáját,
És belépett a régi kellektárba. Felvett egy régi maszkot,
majd meglátogatta a szobát, ahol az apja élt.
– Apám! – Igen, fiam! – Meg akarlak ölni!
És aztán végig ment a ballon és belépett a szobába,
Ahol az anyja élt. – Anyám! – Igen, fiam? – Meg akarlak...*

*Lebogytál, lebogytál, az ördöggel versenyt futottál,
Nem vagy rossz, nem vagy jó, csak épp a pokolba való!*

*Menj el, menned kell, rohanhatsz, úgyis elveszel,
Új világ, alvilág, az örület belül les reád!*

*Az ördög győzött, Isten meghalt,
Isten veletek!*

Szimpátia az ördöggel

Moby Dick – Tobacco road (Led Zeppelin + tradicionális) – Indulnod kell (Freddie McDowell – Rolling Stones) – Adj menedéket (Rolling Stones) – Vörös ház (Jimi Hendrix) – Hey Joe (Jimi Hendrix) – A világ tetején ülve (Cream) – Játék a tűzzel (Rolling Stones) – Ahogy felszáradnak a könnyek (Rolling Stones) – Lady Jane (Rolling Stones) – A kerítésen ülve (Rolling Stones) – A család (Kex) – Elszállt egy hajó a szélben (Kex) – Ki vagyok én? (HBB) – Gazember (HBB) – Fesd feketére (Rolling Stones) – Rock and roll (Led Zeppelin) – Nemzedékem (The Who) – Szimpátia az ördöggel (Rolling Stones)

A koncert után közönségtalálkozó Jász Attila költő vezetésével.

mikor? hol?

november 21. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

fotó: Gorácz József

MEGIDÉZETT KÁRPÁTALJA

A Magyar Állami Népi Együttes új bemutatója a Nemzeti Színházban

A „Megidézett Kárpátalja – Hágókon innen és túl” című előadás – egy antológia keretében – először mutatja be a magyar színpadi néptáncművészet történetében a Keleti-Kárpátokban és annak előterében, a Kárpátalján élő népek sokszínű és gazdag hagyományos kultúráját.

A Magyar Állami Népi Együttes előadása – a kárpátaljai magyarok, ruszinok, románok, cigányok, zsidók kultúrájának gyökereire helyezve a hangsúlyt – szemléletesen érzékelteti a közös történelmi múltból származó törvényszerű hasonlóságokat.

– A hagyomány átörökítése, a saját és a velünk együtt élő népek folklórnyelvének ismerete a találkozások és saját magunk megnyilatkozásának lehetőségét teremti meg – mondja Mihályi Gábor, az együttes művészeti vezetője, az előadás koreográfus-rendezője. – A színház esélyt ad ezeknek a találkozásoknak.

A világra érzékenyebben reagáló alkotók szüntelenül keresik a választ az emberi létezés alapkérdéseire, amelyek Mihályi Gábor szerint a következők: mi tart meg bennünket, és mi tart fenn bennünket? Mi az, ami a miénk még, mi az, amitől önmagunk lehetünk? A koreográfus-rendező úgy véli, hogy a népművészet formanyelvén megszólaló színpadi alkotók még hangsúlyozottabban keresik az igazi élményeket, a bartóki „tiszta forrásból” érkező inspirációkat. Minden kultúra a saját lelkét őrzi és éli kicsiben, de benne van sejtjeiben az egyetemes emberi kultúrához való tartozás öröksége és igénye is.

– Az ilyen műfajú előadások esetében nem elégséges „csak” megtanulni a zenéket, táncokat, megtalálni a legszebb viseleteket, felkutatni a szokásokat, hanem azt a világot, amelyben a hagyomány megteremtődött és létezett – avat be az előadást megelőző terepmunkába és anyaggyűjtésbe Mihályi Gábor. – Látni kell a tájat, a Tiszát, a hegyek vonulatait, völgyeit, a munkácsi várat, a viski református templomot

éppen úgy, mint az öt-hatszáz éves ruszin fatemplomokat. A történelem fontos helyszíneit és eseményeit. A legfontosabb azonban az ember, aki lehet, hogy már nem a legvirtuózabb táncos, de még minden mozdulatában ott rejtőzik a tudás, a szavaiban pedig az örök életből-csesség...

Most, amikor az embertelenség és a háború réme fenyegeti Ukrainát, még fontosabb megidézni a Kárpát-medence népei békés egymás mellett élésének évszázados pillanatait a folklór örök nyelvével!

Megidézett Kárpátalja – Hágókon innen és túl

Közreműködnek: a Magyar Állami Népi Együttes tánckara és zenekara, Szlama László (felvételről), Pál Lajos és meghívott zenészek, Herczku Ágnes, Hetényi Milán, Bakos Gabriella

Zeneszerző: Pál István „Szalonna” // Zenei szerkesztő: Pál Lajos // Koreográfia: Fitos Dezső, Kocsis Enikő, Kökény Richárd, Mihályi Gábor // Jelmez: Furik Rita // Díszlet: Molnár Zsuzsa // Videoanimáció: Soós Andrea // Fény: Győri László // Művészeti munkatárs: Orza Calin

Rendező-koreográfus: Mihályi Gábor

mikor? hol?

PREMIER: november 16. – 19 óra • Nagyszínpad

ADVENT A HARGITÁN

Sütő András klasszikus drámája szerelemről, reményekről, megmaradásról

„Békésebb nyughelyet keresve elvándorolhat a madár, a kárpát gímszarvas, szélfúttá magvaink útján még a gyökeres fa is, ám kegyes-kegyetlen szülőföldjét lélekcsonkulás nélkül az ember el nem hagyhatja.”

(részlet a darabból)

Sütő András méltán népszerű – és méltatlanul felejthető látszó – drámái közül is kiemelkedik az *Advent a Hargitán*, ez a balladai sűrűségű színjáték. „Erdély nagy romlásának valóságos gyásza, az önfeladás, a világgá menekülés közösségi tragédiája” – írta Sütő András (1927–2006) a műről.

A Kis- és Nagy Romlás nevű szurdok fenyegetettségében élő Bódi Vencel messzire szakadt övét várja haza a havasra – hiába. Megjelenik két fiatal – a maguk tiszta szerelmével, örömmre készülő életével –, s ők lesznek a magányos öregember lelki gyermekei. Ám az egymásra találás sem hozhatja el a földi boldogságot, mert „elátkozott nép gyermekeiről csak a holtak beszélnek”. A 20. századi kelet-közép-európai sorsdráma – és a nemzetpusztulás víziója – Sütő dramaturgiájában magába sűríti a néphagyományok misztikáját éppúgy, mint az író modern szimbolizmusát, a népköltészet balladai ihletését és a nagy gondolkodók panteizmusát, a lélektani realizmust és az elvonatkoztatató ábrázolást. Ezek az eszmék és motívumok Sütő megrendítő zengését, költői nyelvén szólalnak meg.

A Marosvásárhelyen élő Sütő András darabja 1985-ben – Magyarországra csempészve – szinte azonnal megjelent a *Tiszatáj*-ban. A budapesti Nemzeti Színház műsorára tűzte, de 1985 decemberében mégsem engedélyezték a bemutatót, végül a következő év januárjában került sor a premierre (a szerzőt nem engedték Pestre utazni a

baráti Románia állami szervei). Sík Ferenc rendezésében Kubik Anna, Funtek Frigyes, Sinkovits Imre, Götz Anna, Agárdi Gábor játszottak. Az előadás közel háromszázszor ment hatalmas sikerrel. Zetelaki Gábor szerepét hamarosan Rubold Ödön vette át, és az egykori szereplő állította színre Sütő művét a békéscsabai színházban.

Kiváló színészek nyújtanak emlékezetes alakítást a békéscsabai *Adventben*. Szélyes Imre és Szőke Pál a két öreg székely szerepére telitalálat! Ők az előadás főszereplői. Szőke Pál Zetelaki Dánielként a fia elvesztése miatt örökké perlekedő, istenkáromló, szókimondó, bosszúra, leszámolásra készülő vénember maga a megtestesült vádbeszéd. Szélyes Imre Bódi Vencelként a türelemre, megnyugvásra int, pedig ő is elvesztette lányát, mégsem pöröl, inkább vár, várakozik, bizakodik, fohászkodik. Évről évre kislámpásokat farag, megvilágítja az utat, hogy az eltévelyedettek hazataláljanak...

Sütő András

Advent a Hargitán

színjáték két részben

játsszák: Kara Tünde, Szélyes Imre, Babócsai Réka, Szőke Pál, Czitor Attila

Jelmez: Kiss Zsuzsanna // Díszlet: Lenkefi Réka // Kaval hangszereken

játszik: Lovas Gábor // Zene: Gulyás Levente

Rendező: Rubold Ödön

A békéscsabai Jókai Színház vendégjátéka

mikor? hol?

november 30. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

SZERETEK CSAVAR LENNI A GÉPEZETBEN...

Schnell Ádám szerelemről, népszerűségről, a „bányamunka” örömről és a semmiből való újrakezdésekről

Miért imádkozott azért, nehogy felvegyék a Színművészetre? Milyen volt a nagy bölények és a fiatal titánok között a pályakezdés? Miért emlékezetes egy taps nélkül befejeződő előadás? Mi a siker, és minek örül, ha hullafáradt? Többek között erről is mesél Schnell Ádám.

„Egy színházi előadás nagyon sok ember munkájából áll össze – mindennek klappolnia kell, egymásba simulnia, mint a fogaskerekeknek. Szeretek csavar lenni a gépezetben, és ha motornak kell lenni, akkor igyekszem azzá válni. De amikor „második henger” vagyok, aki beindít valaki mást, azt is szeretem.”

Mi volt az első lecke, amit színészetből kapott?

– A színész azt a szót, hogy *nem*, törölje ki a szótárából, nincs ilyen. A színész nem mond nemet, azt mondja: megpróbálom – ez volt az első dolog, amire megtanított bennünket Bodnár Sándor, aki a Nemzeti Stúdióját vezette. Gyorsan magával ragadott a Nemzeti Színház légköre. Mi, stúdiósok olyan legendák mellett statisztáltunk, mint Sinkovits Imre, Lukács Margit, Kállai Ferenc, Ronyecz Mária, Jobba Gabi, Szemes Mari, Öze Lajos. Örületes névsor! Úgy másfél-két hónap után, egyik este későn értem haza, és akkor mondtam anyámnak, hogy én szerelmes vagyok a színházba...

Othhonról hozta a színészi pálya iránti érdeklődést?

– Már anyai nagypapám is színész szeretett volna lenni, aztán görögkeleti pap lett belőle, ami bizonyos szempontból rokon hivatásnak mondható. A hajlamot édesanyám is örökölte, de férjhez ment, és ez a vágya elcsendesedett. Jártam színjátszó körbe, eredményesen szerepeltem szavalóversenyeken. Tizenhét évesen, amikor be kellett adni a jelentkezési papírokat, döntöttem el igazából, hogy én a Színművészetire szeretnék menni. Persze ennyi idősen még mindössze a csillogás vonzott, hogy híres lehetek, és kicsit talán az is, hogy bele lehet bújni más bőrébe. '82-ben felvételiztem először, és a második rostan kiestem. Végig voltam sértve. Még a felvételi előtt meghallgatott Psota Irén, ugyanis édesapámnak, aki körzeti orvos volt, az egyik betege jó barátságban állt vele, és megszervezték a találkozót. Azt tanácsolta: ha nem sikerül a felvételi, menjek a Nemzeti Stúdióba. Oda felvettek.

Jól járt vele?

– Fegyelemre, alázatra neveltek minket. Megtanultuk, hogy minden próbafolyamattal mindent előről kell kezdeni. A rutin nem elég, mert minden darab, szerep, a helyzetek és a partnerek, a rendező más. A „bányamunkát” nem lehet megspórolni. Nagyon tanulságos volt látni, hogy a Nemzeti korszakos színészei is megküzdnek a szerepeikkel. És láttam az akkori fiatalok lendületét és bátorságát, hiszen újat akartak, jót akartak, persze nagyon tisztelték őket is a „bölényeket”. És akkoriban volt fiatal színész például Bubik Pista, Kubik Anna, ekkor végzett a legendás Kerényi-osztály, Funtek, Hirtling, Mácsai. Akkor már azért imádkoztam, nehogy felvegyenek a főiskolára, mert Bodnár mellett akartam tölteni még egy évet. Végül „sikerült”, csak harmadjára vettek fel.

Gondolom, jobb is volt, hogy már éretten került oda...

– Igen, mert másként viszonyultam a pályához. A társaság fele a Nemzeti Stúdióból jött, és egyáltalán nem bulizós, hanem melós osztály voltunk, este tízig is dolgoztunk, segítettük, instruáltuk egymást, kitaláltunk sok mindent például Horváth Lajos Ottóval, akivel most is együtt játszom, itt a Nemzetiben. Mások mellett Kelemen Józsi, ifjabb Fillár István, László Zsolt, Balogh András, Györgyi Anna, Kökényessy Ági, Kautzky Armand voltak az osztálytársaim.

Főiskola után a Madách Színház, majd a József Attila Színház következett. Hosszú időt töltött egy-egy helyen. Ennyire hűséges típus?

– Talán ezzel is összefügg, de azért közben is játszottam erre-arra. A Madách után több évig szabadúszóként megfordultam a Tháliában, a Karinthy Színházban, volt olyan, hogy egyszerre négy helyen is játszottam. A József Attilához eleve úgy kerültem, hogy több darabban is szerepeltem ott, és akkor már inkább leszerződünk. Bár bennem is ott motoszkált, hogy az egy „külvárosi” színház, de Léner Péter nem sokkal előbb került oda, cserélődött a társulat is, ám sajnos igaz volt, hogy a földrajzi helyzete miatt a szakma, a kritikusok nem vették komolyan ezt a színházat. Amikor Benedek Miklós elkezdett ott rendezni, akkor jöttek a dicsérek, holott egy társulat nem egy rendezőtől válik jóvá. Az effélék sajnos a szakma sznobizmusával magyarázható jelenségek, ami akkoriban igencsak bosszantott bennünket.

Voltak emlékeztető előadások?

– Emblematikus volt például rögtön az első előadás, amit Benedek Miklós a József Attilában rendezett, az *Illatszertár*. Utána a stúdióban, Sztarenki Pál rendezésében három meghatározó produkción volt. Meggyőződésem, hogyha ugyanezeket máshol mutatják be, sokkal nagyobb visszhangot keltene. Az egyik Mrožektól az *Emigránsok* volt, aztán játszottuk a *Hosszú út az éjszakába* című O'Neill-drámát, és egy norvég darabot, amely a *Minden jót, Elling* címet viselte. Rendkívül bensőséges előadások voltak, a stúdió pici terében olyan mélységekig tudtunk eljutni, hogy szinte azt csinálhattunk, amit akartunk, mindegy, mit hogyan mondtunk, nem tudtunk rosszat gondolni. Nemrég Vándor Évával beszélgettem erről, aki azt mondta, az O'Neill-darabbeli volt az első olyan szerepe az életében, ami nem is alakítás volt, hanem létezés a színpadon. Ez ritkán adatik meg az embernek. Emléke-

A Szentivánéji álomban – Dudás/Thishbe

A Zúrzavaros éjszakában – Rică Venturiano

zetes, hogy az *Emigránsok* végén nem tapsoltak a nézők, és nem azért, mert rossz volt az előadás, hanem valóban megállt a színházban a levegő. Egyszerűen nem illett oda a taps.

Azt lehet mondani, karakterszínész. Megtalálták azok a feladatok, amelyek passzolnak önhez?

– Egy színházi előadás nagyon sok ember munkájából áll össze, mindennek klappolnia kell, egymásba simulnia, mint a fogaskerekeknek. Szeretek csavar lenni a gépezetben, és ha motornak kell lenni, akkor igyekszem azzá válni. De amikor „második henger” vagyok, aki beindít valaki mást, azt is szeretem. Ha az ember elkezd vágásokat kergetni, ha szerepálmái vannak, könnyen csalódottá válhat. Lehet, hogy ez valamilyen ösztönös védekezés volt nálam, de nekem nem voltak ilyen álmaim. Lehet, hogy jó lett volna ebbe-abba belekóstolni, de olyan érzésem nagyon kevésszer volt, hogy na, ezt vagy azt nekem kellett volna eljátszani. Mindig a kapott feladatra koncentrálok. Megpróbálom megragadni azt a pontot, amitől a figura vagy az előadás szerethetővé válik számomra.

Mit szól hozzá, ha szinkronszínésznek nevezik?

– Sokszor felismernek a hangomról, és megkérdezik, hogy szinkronszínész vagyok-e. Ilyenkor azt szoktam mondani, hogy nem, színész vagyok, aki szinkronizál is...

Szereti csinálni?

– Már a főiskolán elkezdődött ez, mert tanították a szinkronszínészetet. A magyar szinkron akkor még nagy hírű és tényleg jó színvonalú volt, tehát abba a körbe bekerülni valódi rangot jelentett. Megismertük a nagy szinkronrendezőket, és a „bölények” mellett álltunk, én

Schnell Ádám

Jászai Mari-díjas színész, Érdemes művész. 1989-ben végzett a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. 1987-től 1993-ig volt a Madách Színház tagja. 1996 és 2013 között a József Attila Színházban játszott. A József Attila Színház tagjaként két alkalommal szavazták meg neki a József Attila-gyűrűt. 2004-ben Nívódíjat, 2007-ben pedig Kaló Flórián-émlékdíjat kapott. Hangját számos filmből és tv-sorozatból ismerhetik a nézők. 2013-tól a Nemzeti Színház tagja. A 2014/2015-ös évadban az *Operett* és a *Szentivánéji álom* után *A helység kalapácsában*, az *Ingyenélőkben* és *A perben* láthatja majd a közönség.

például együtt szinkronizálhattam Tolnay Klárral, Mádi Szabó Gáborral. Nem kis feladat ám egy jó színésznek hangot kölcsönözni. Élvezet megtalálni a tónusokat, ami különösen akkor jó, ha egy karakteres, nagy színészt kell megszólaltatnom. Nicolas Cage-nek vagy Al Pacinónak is voltam magyar hangja.

Egyik napról a másikra lett ismert. Mit szolt ehhez az országos népszerűséghez?

– Majdnem négy évig szerepeltem a *Szomszédokban*, és megdöbbentő volt, hogy valóban egyik napról a másikra megismert az ország. Bárhol

Az Operettben – a meghasonlott értelmiségi

jártam, rögtön felismertek, tudták, ki vagyok, persze nem feltétlenül név szerint, hanem, hogy az Alma párja... Fura dolog ez, mert tizenhét évesen éppen az effajta ismertségre vágytam, de akkor ez már inkább zavart. Nem vagyok egy exhibicionista színész, de nyilván nekem is jól esik, ha szeretnek. A színházi színészettel nem jár nagy népszerűség, ettől nem kell tartani. A „celebség”, vagyis a teljesítmény nélküli hírnév viszont, amit ma a médiában könnyen el lehet érni, nem vonz. Hívtak engem is műsort vezetni, fellépni, de ilyet nem vállalom, mert ez nem az én világom. Én színész vagyok. Sokkal nagyobb jelentőségűek voltak számomra az említett stúdiószínházi pillanatok, még ha „csak” negyvenen ültek is a nézőtérben...

Mi jelenti Schnell Ádám számára a sikert?

– Az az igazi siker, amikor magammal meg vagyok elégedve. Amikor úgy érzem, megettem mindent. Ha kapcsolatot teremtesz a közönséggel, amikor érzed, hogy meg tudod állítani az időt, és magadra tudod vonni a kellő pillanatban a figyelmet, akkor az már siker. Ha egy előadás jól sikerül, azt érezni a közönség visszajelzéséből, és általában legbelül érzem én is.

2013-ban szerződött a Nemzeti Színházhoz. Mi vonzotta, ami miatt úgy érezte, jönnie kell?

– Tizenhét évig voltam a József Attila társulatának tagja. Éreztem már, hogy váltanom kell, nagyon sok időt nem szerencsés egy helyen eltölteni. Az utolsó években már máshol is játszottam, és nem voltak már olyan főfokú előadások ott, amilyenekre vágytam. Eltűntek azok az emberek a közelemből, akikkel szerettem dolgozni, Léner Péter igazgató elment nyugdíjba, Besenczy Árpád és Sztarenki Pál Zalaegerszegre szerződtek. Ekkoriban lett Vidnyánszky Attila a Nemzeti

Színház igazgatója, akit személyesen csak futólag ismertem, de fogtam magam, és felhívtam, hogy szívesen csatlakoznék egy újonnan alakuló Nemzeti Színházhoz. Szerencsére volt itt helyem. Ez a fajta költői színház – ahogy Attila nevezi – új nekem. Most belülről tapasztalhatom meg, milyen is a költői színház.

Szeptember elején, két héten belül két premierje is volt. Gombrowicz Operettjében az arisztokraták között lázító, meghasonlott értelmiségit alakítja, a Szentivánéji álomban a mesteremberek közül Dudást játsza. Az ilyen nagy menetek segítenek összekovácsolni a még alakulóban lévő társulatot?

– Andrzej Bubiń, az Operett lengyel rendezője szerencsére elintézte ezt nekünk. Sokan játszottunk az előadásban, és ő erős kézzel vezetett bennünket, miközben nagy szabadságot is kaptunk. Rendkívül egységes előadás jött létre, és igazi csapatmunka volt. A grúz David Doiasvili a Szentivánéji álom mesterembereinek sok játéklehetőséget adott a próbákban. Élveztük ezt a munkát is mindnyájan. Elképesztően látványos a Szentivánéji, teljes gőzzel működik a Nemzeti fantasztikus színpadtechnikája. Gyilkos főpróbahetünk volt.

Nincs néha elege ebből az egészből?

– Sokszor voltunk hullafáradtak. Amikor teljesen kimerültem, hirtelen eszembe jutott, hogy mit nyavalygok, hiszen azt csinálom, amit szeretek. Tulajdonképpen boldog ember vagyok – fáradt, de boldog. Ez pedig annyit jelent, hogy még ötvenévesen is szeretek színész lenni. És ez jó.

UNGVÁRI JUDIT

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Balló Elemér, Fónai Márta, Peti Sándor, Rutkai Éva, Tompa Sándor, Várkonyi Zoltán, Rátkai Márton, Tapolczai Gyula A revizorban (1951)

TITKAIT MAGÁVAL VITTE

Emlékezés a száz éve született Gellért Endrére

Pályafutása csupa ellentmondás. Rengetegen rajonganak érte, és legalább annyian irigylik. Következetes és makulátlan jelleme megóvja attól, hogy a sötét ötvenes években folt essen a becsületén. Nem vesz részt a hatalmi harcokban, a megalázó sárdobálásokban, a diktatúra jelszavaival felcicomázott élveboncolásokban. A vitákban mindig szakmai érveket hangoztat. Remekművekből és sematikus propagandadarabokból tökéletesre csiszolt előadásokat hoz létre. Már-már bosszantó, hogy sohasem hibázik. Amikor mégis, irigyei és vetélytársai megkönnyebbülten fellélegeznek: végre!

Szerencsés keverék volt – tragikus sorssal megverve.
Gellért Endre (1914–1960)

1914. október 1-jén született Budapesten. Apja Gellért Oszkár költő, a Nyugat társszerkesztője, 1918-ban Károlyi Mihály, majd a Tanácsköztársaság sajtóirodájának vezetője. A kommunista tevékenységéért később bíróság elé állítják. Négy fia van, Endre a legfiatalabb.

„Szerencsés keverék volt – írja róla Illyés Gyula. – Apja révén Pest legfelső intellektuális rétegének szelleme hatotta át. Édesanyja – a szép dunántúli dialektusát változatlanul őrző egykori kispalotya – révén a magyar középréteg (vidéki rokonai) lelkülete nyílt meg előtte.” Eleinte az irodalmi környezet hatására maga is verseket írt, de erősebb benne a komédiás véna, ezért érettségi után a Színművészeti Akadémiára jelentkeztek.

Protekción. Ő „a” Gellért Oszkár fia. Nem az egyetlen kivételezett az osztályban, ide jár Móricz Lili, Móricz Zsigmond lánya is. Meg néhány nem protekción, akik hamarosan a korszak jelentős színészei lesznek: Fónay Márta, Gobbi Hilda, Szörényi Éva, Básti Lajos, Horváth Ferenc.

Gellért nem tűnik ki az évfolyamból. A vizsgaelőadásokon nyújtott teljesítményei elismerő kritikákat kapnak, de a pályakezdése nem mondható figyelemre érdemesnek. Ő maga is érzi, ezért dönt úgy, hogy az akadémiai oklevél megszerzése után beiratkozik a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarára. Közben ösztöndíjasnak szerződteti a Vígszínház, így művészettörténeti tanulmányait abbahagyja.

Gellért Endre a rendezésről

Írányítani a közönséget

Az arisztokratikus rendezésre legjellemzőbb, hogy nem jön át a rivaldán, s így a nézők nem vehetnek részt az előadásban. Pedig az igazi színházban a közönség sohasem lehet passzív szemlélője a cselekménynek. Tetszés- és nemtetszés nyilvánításával, könnyével, mosolyával, felhördülésével és hahotájával cselekvően részt vesz az előadásban. A rendező kötelessége tehát, ismerve a közönség lélektanát az, hogy megadja a lehetőséget az együttjátszásra, szünetekkel, némajátékokkal és csattanókkal, de még ennél is fontosabb, hogy irányítani tudja a közönséget: ott figyeljen, ott nevesten és sírjon, ott örüljön és háborodjon fel, ott szeressen, és ott gyűlöljön, ahol kell. Persze a kölcsönhatás nem lenne teljes, ha a rendező az előadások tapasztalatait nem vonná le.

(*A rendező alkotó munkája* – Felszólalás a Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség II. konferenciáján, Színház- és Filmművészet, 1951. október-november)

Sztanyiszlavszkij haszna

Sztanyiszlavszkij nemcsak arra tanított meg minket, hogy a színesnek hinnie kell minden egyes színpadi cselekvésének logikájában, őszinteségében és igazságában, hanem arra, hogy a drámaírói gyakorlatban is a kis igazságokon keresztül juthatunk el a nagy igazságokig. S ha előadásainkban kimutatható a módszerrel való alaposabb megismerkedés nyomán a fejlődés, éppígy kimutatható az egy-egy színdarab írói munkafolyamatában is, ha a rendező és a dramaturg következetesen alkalmazta, s az író elfogadta. A Sztanyiszlavszkij-rendszerrel és módszerrel való alaposabb foglalkozás így vált és így válhat hasznára az új magyar drámairodalomnak.

(*Író, rendező, közönség* – Jegyzetek a *Fáklyaláng* rendezése után, Csillag, 1953. június)

Nekik köszönhetem

Amikor a felszabadulás után rendezni kezdtem, még igen keveset tudtam Sztanyiszlavszkijről. Évekkel később, amikor kezdtem megismerni, eleinte meghökkenve, aztán örömmel tapasztaltam, hogy hány olyan dolgot írt, amiről mi, nemzetiszínházi művészek azt hittük, hogy mi foglalmaztuk meg először. Csak később jöttem rá, hogy sok minden, amiről azt véltem, hogy a saját felfedezésem, valójában a próbák során ivódott belém, azoknak a nagy művészeknek a sokszor ösztönös munkamódszeréből, akikkel együtt dolgozhattam. Amit eddig megtanultam, azt elsősorban nekik köszönhetem. Rendeztem Somlay Artúrt, Bajor Gizit, Rátkay Mártont, Gombaszögi Ellát, Bodnár Jenőt, Vízvári Mariskát, rendeztem és remélem, még sokáig rendezni fogom Mészáros Ágit, Szörényi Évát, Biharit, Balázst, Juhászt, Gobbi Hildát, Gózzont, Tőkés Annát, Makay Margitot, Somogyi Erzsit, Makláryt, Olty Magdát, Bástit, Bessenyeit, Ungvárit, Várkonyit, Tompát, Gábort, és folytathatnám ezt a nagyszerű névsort sokáig. Miközben őket rendeztem, ők akarva, nem akarva sok mindent elrendeztek bennem.

(*Rendezői gyakorlatom tanulságaiból* – Csillag, 1954. május)

Gózon Gyula, Mészáros Ági, Lukács Margit, Makláry Zoltán, Bessenyei Ferenc a Ványa bácsiban (1952)

Amikor a népszerű színházi hetilap, a *Déliab* elkészíti vele élete első interjúját, nem annyira színészi terveiről nyilatkozik, mint inkább készülő verseskötetéről, amely sohasem jelenik meg. A Vigszínházban eltöltött három évad mégis fontos állomás rendezői pályája szempontjából. Magyarországon a második világháború végéig – három kérészetű kísérletet leszámítva – nem volt rendezőképzés. Kétféleképpen lehetett valakiből rendező: vagy bölcsészeti, vagy színészi tanulmányok után. Gellért kortársai közül azok, akik a Nemzeti Színházban kezdték pályájukat, és rendezői ambícióik voltak, előbb-utóbb lehetőséget kaptak ilyen irányú képességeik kibontására. Gellért azonban nem tehetett mást a Vigszínházban, mint figyelt. Figyelte a próbákon Jób Dániel színészt sanyargató maximalizmusát és Hegedűs Tibor imponáló szakmai biztonságát.

1938 tavaszán eljátssza a címszerepet Csokonai *A méla Tempefői* című keserű komédiájában. A Független Színpad nevezetes előadása révén Gellért kapcsolatba kerül Hont Ferencel, Major Tamással és a Zeneakadémián meg a Vigadóban rendezett irodalmi estek többi résztvevőjével. Innen pedig a háború után egyenes út vezet a Nemzeti Színházhoz.

Amikor egy beszélgetés során bevallja, hogy rendezni szeretne, Major habozás nélkül rábízta a *Viharos alkonyat* rendezését. Leonyid Rahmanov színműve az első szovjet dráma magyar színpadon. Kötelező siker az euforikus boldogságban, Majorral a parádés főszerepben. Az éles szeműek azt is észreveszik, hogy a meggyőző előadás óramű pontossággal működik. A szereplők pedig döbbenet hallgatják a próbákon Gellért elemzéseit. Figyelme minden részletre kiterjed, mégis folyton az egészet látja.

Hamarosan legenda veszi körül. Az anekdota fontos része a színháztörténetnek. Mesélik, hogy mikor a *Sári bíró* egyik próbáján a „ren-

dezhetetlen” Somlay azt látja, hogy minden partnere munkáját alapos elemzésnek veti alá, őt meg kihagyja az ifjú titán, elégedetlenül felmordul: „hát én?” Gellért szelíden megjegyzi: „úgy tudom, ön nem fogad el instrukciót senkitől”. Rövid szünet után Somlay így szól: „mágá mondhatják.” Ez a harmadik önálló rendezése.

Két év múlva ő a Nemzeti Színház főrendezője és tanszékvezető a Színművészeti Főiskolán. Hamarosan megkap minden lehetséges kitüntetést is.

Amikor igazi remekmű kerül a kezébe, annak drámaisága szikrázni kezd a színpadon. Az *Úri muri* előadása tökéletes, bonyolult diagnózis a húszas évek Magyarországról. Az *Ármány és szerelem* jelen idejűvé képes formálni Schiller tragédiájának mindent elsőpró szenvedélyét. Pontos, mesteri építmény, tele szívvel, romantikus érzélemmel. A *Ványa bácsi* sokat merít a vigszínházi hagyományokból. Bóka László így ír róla: „Gellért Endre nem ejtette el sem a drámai konfliktust, sem a darab lírizmusát, hanem felörvendett azon, ami a Cschoy-dráma legnagyobb erénye, a gazdag, sokszínű lírai telítettség. [...] A sematizmus elleni küzdelem egyik legnagyobb harci tette volt Gellért Endre rendezése, az évad egyik legszínesebb, az emberi kedély gazdagságát tükröző előadása.”

A *Pygmalion* is a Vigszínházban szerzett tapasztalatok káprázatos kollekciója. Itt érvényesül legtisztábban humora, amelyet rejtőzködő lény gyakran próbált elfojtani.

Aztán valami összetörik benne. Konfliktusok veszik körül, amelyeket az utókor leegyszerűsít. Azt mondják, egyre súlyosodó depressziója a *Peer Gynt* próbáin vesz erőt rajta. Második öngyilkossági kísérlete után pszichiátrián kezelik. Amikor elbocsátják, az orvosa meg van győződve, hogy menthetetlen. Harmadszorra, 1960. március 1-jén sikerül itthagynia a számára elviselhetetlen földi létet.

A színész Gellért (jobbra) Bánhidi László és Hont Erzsébet mellett a Tempefői-ben (1938)

A titkait magával vitte. Nem tudjuk, mit gondolt a korról, amelyben élni kényszerült. Mit szolt a kitelepítésekhez, Somlay öngyilkosságához, a koncepciók percekhez, Timár meghurcolásához, a demagóg kollégák hamis szólamaihoz, köpönyegforgatásához, vagy 1956-hoz. Megpróbált kimaradni a hétköznapi fojtogató légköréből. Nem sikerült.

Életműve ötvenkét színházi rendezés. Meg főiskolai tanítványai, akiknek a pályája másképp alakult volna, ha nem találkoznak vele.

Ő volt az 1945 utáni magyar színház első másfél évtizedének legnagyobb és legtragikusabb alakja.

BALOGH GÉZA

A kívülálló

A *kívülálló* címmel indul a Nemzeti Színház folyóiratának, a Szenáriumnak a novemberi számában Balogh Géza hétrészes cikksorozata Gellért Endre pályafutásáról. Az első fejezet (*A szerencse fia*) a gyerek- és ifjúkorát, valamint a Színházművészeti Akadémián eltöltött tanulóéveket, a második (*A víg színházi színész*) a pályakezdés és a tapasztalatgyűjtés időszakát foglalja össze. A *rendezői pálya első éve*i a váratlan sikereket, a *pedagógus* a tanári munkáját, a *Remekművek* a rendezői pálya kiteljesedését, a *Bukások és félsikerek* a megtorpanás válságos időszakát vizsgálja. A monográfiát záró fejezet, „*A helye ást*” édesapja, Gellért Oszkár egyik versének címét veszi kölcsön, és a kiváló rendező tragikus halálának körülményeiről szól.

Illyés Gyula

Nem igaz, hogy mindenki pótolható

Nem igaz, hogy mindenki pótolható. Nem igaz, hogy az élet tovább megy, azaz aki elesik, annak helyére mindig oda áll valaki. Hogy nyugodtan nézhetjük akár Atlasz kilépését is a terhe alól. (...)

Gellért Endre nem lett pótolható. Hivatásának szokása szerint a háttérben működött. A hiánya léptette elő. Szobra különös módon készül: abban a negatív formában öntődik ki, mely távozásával keletkezett a köztudatban, a levegőben szinte.

Amikor neve terjedni kezdett, azt hittük, az a név is csak egy rész erő jelez egy szerencsésen fölfelé tartó folyamatban: a magyar színjátszás a romok, a háborús károk eltakarítása után kedvező előjelekkel indult. Az derült ki, hogy ő nyomott vissza soká, a maga erejével, egyedül, pótolhatatlanul egy alapján régtől ható rossz folyamatot. Úgy pedig, hogy szívósan és szerényen még jó irányba is igyekezett nyomni. Az omlani kívánczó köveket nem csak tartotta, olyan kő-Atlaszként, aki annyi tökélyrel rejtette oszlop-voltát, hogy teljesen beépült a falba, hanem még emelni igyekezett. Emelte is, észrevétlenül. Akkor vált észrevehetővé, amikor kilépett a boltívek találkozó pontja alól.

Láthatólag nem állt fontos gócon. Hogy mi volt mégis az épület szerkezetében, akkor tárult az elénk, amikor csaknem távozása másnapján, a nemes csarnok homlokzata megrepedt, falai inogni kezdtek. A különös szobor különös piederstált kapott. Hajdani munkahelye omlott piederstáltjának talpa alá.

Ez képes beszéd is, nem is. A Nemzeti Színház szellemi-művészi hanyatlása csaknem látványosan, vagyis fokozatos, mondhatni törvényszerű zuhanással, Gellért Endre halálával kezdődött. Mintha a Végzet néha valóban a görög istenek karma közé kerülhetne. Azok végeznek villámaikkal a csarnokba is beütve olyan tiszta, olyan valóban maradéktalan munkát a tragédiák végén, aminek látványában a Nemzeti bérlői részesültek, az utcai járművek ablakából. A Csarnok valóságosan is porba terült. (...) Gellért Endrét egy összeomlott szellemi építmény vallja – utólag, annyira pótolhatatlanul, hogy megsirathatatlanul – Atlasznak.

részlet egy befejezetlen, kiadatlan kéziratból – Illyés Mária szíves engedélyével

Bessenyei Ferencet (balra) instruálja Gellért Endre (jobbra) Illyés Gyula Dózsa című drámájának a próbáján a Nemzeti Színházban

FÉNY- KERESÉS

Jon Fosse magányról, utánzásról,
egyediségről, hitről és
az önéletrajziság elutasításáról

A világ legtöbbet játszott kortárs drámaírója, Jon Fosse, először a pénz miatt kezdett bele egy színdarab megírásába. Harminchárom színpadi művét negyven nyelvre fordították le, a bemutatók száma meghaladja az ezret. A regényeivel is világsikert arató norvég szerző a Nemzeti Színház meghívására 2014 tavaszán a MITEM (Madách Nemzetközi Színházi Találkozó) vendége volt. A norvég íróval drámáinak magyar fordítója, Domsa Zsófia beszélgetett.

Mit jelent önnek az írás?

– Olyan magány ez, amely csökkenti a magányt. Ez is az élet egyik ellentmondása, de így van. Nagyon magamnak való gyerek voltam, tizenkét éves koromban kezdtem írni, elbeszéléseket és rövid verseket költöttem. Nagyon szerettem írni. Olyan volt, mintha találtam volna magamnak egy helyet, ahol nyugtom lehet. Mintha lett volna egy saját kis házam, hűttem, ahogy Norvégiában hívjuk a nyaralókat. Az írás még most is ezt jelenti nekem, egy saját kis házat, menedéket. Már 55 éves vagyok, de az írás alapélménye most is olyan, mint akkor volt.

Mindig művészként gondolt önmagára?

– Gimnáziumban nemcsak írtam, hanem gitároztam, hegedülni is elkezdtem, és festettem, rajzoltam. Közben valahogy megéreztem, hogy én művész típus vagyok, egy outsider, aki nem egészen illik bele a világba. Zenészként elég suta voltam, a képzőművészethez talán kicsit

több, de az íráshoz egyértelműen volt tehetségem. Kiskoromtól megvolt az érzésem az utánzáshoz, hogy úgy tudjak írni, mint Hamsun vagy Vesaas, hogy le tudjam másolni a különböző írói stílusokat. A művészetben a másoláshoz, a mimézishez való készség fontos. Le kell tudnod rajzolni egy kezet, egy arcot, el kell tudnod hallás után játszani egy dallamot. Ehhez az embernek veleszületett adottságra van szüksége, és ez az irodalommal kapcsolatban volt meg bennem.

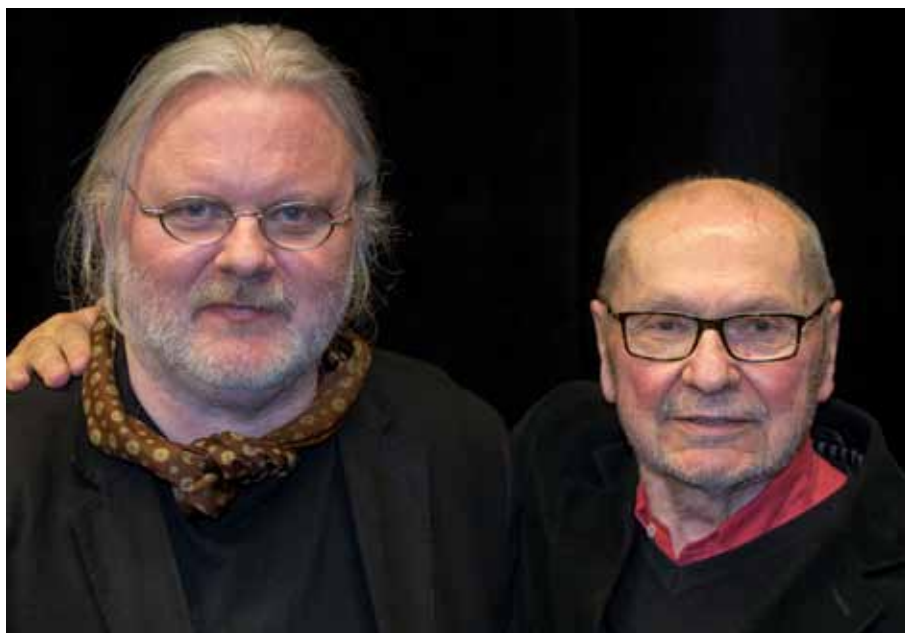
Most már inkább önt utánozzák.

– Igen, és nagyon idegesít. Legjobban az bosszant, ha az utánzatban nincs semmi egyedi.

Drámaírói pályája legelejétől fogva gyakran Ibsenhez hasonlították.

– Ez igazságtalan velem és Ibsennel szemben is. Mintha egy kortárs szerzőt Shakespeare-hez hasonlítanánk! Shakespeare után és Csehov

Jon Fosse és Claude Régy francia rendező a MITEM-en. Fosse-rendezéseivel Régy indította el a világsiker felé a norvég szerzőt – de csak most találkoztak először személyesen.

mellett Ibsen az egyik legtöbbet játszott szerző a világon. Tiszteletlen-ség engem Ibsenhez hasonlítani.

Norvégiában sokat vitatkoznak arról, hogy minden drámaíróról előbb vagy utóbb Ibsenhez mérnek.

– Ez szinte elkerülhetetlen. Az emberek általában a skandináv drámairodalomból csak Ibsent ismerik, talán még Strindberget. Az első norvég bemutatóim után nem sokkal, ahogy külföldön is elkezdtek játszani a darabjaimat, már meg is indult ez az Ibsennel való összehasonlítgatás. Azok közül, akik a darabjaimat fordították, sokan korábban Ibsent is fordították. Tehát az ő drámaírói ismertsége sokat segített nekem nemzetközi viszonylatban.

Miért kezdett annak idején színdarabokat írni?

– A pénz miatt. Egyébként nem érdekelt a színház. Se kedvem, se ambícióm nem volt színdarabokat írni. Elvoltam a prózámmal és a verseimmel, de szerettem volna az írásból megélni. Így amikor egyszer felkértek, hogy írjak egy darabot, azaz a darab elejét és egy szinopszist a folytatásáról, és mindezért elég szép fizetséget kínáltak, elvállaltam. Am írás közben hamar nyilvánvalóvá vált számomra, hogy a színdarab-írás igen hasonló a prózáim jellegéhez: párbeszédek, egy térben létező emberek. Mindez ideális volt ahhoz, hogy kipróbáljam azt, amivel a prózáimban is kísérleteztem. És ha már egyszer nekiálltam, egy lendülettel hamar meg is írtam az egész darabot. Ez volt a *Valaki jön majd* 1992-ben, nem vagyok benne teljesen biztos, de ez talán a legtöbbet játszott darabom. Tudtam, hogy viszonylag jó lett a szöveg, de hogy elő lehet-e majd adni, abban közel sem voltam ilyen biztos.

Azt nyilatkozta, hogy nem ír több színdarabot.

– Mindig is úgy tekintettem a drámaírást, mint egy korszakot, amit egyfajta termékeny lendület jellemez. Igyekeztem ebből a lendületből írni, évente két-három darabot. Egyre csak írtam és írtam – mindet összevetve harminchárom darabot. Szép szám. Tudtam, hogy egyszer az

egész majd véget ér, hogy eltelik néhány év, és visszatérek oda, ahonnan indultam, a prózához, a saját világomhoz. Mostantól főleg prózát fogok írni, elsősorban olyat, amit lassú prózának is hívhatunk.

Teljesen szakít a színházzal?

– Nem, egyáltalán. Fordítani és elsősorban átdolgozásokat készíteni mindig is nagyon szerettem, és ha felkérnek ilyen feladatokra, ezután is szívesen foglalkozom ilyesmivel. Most is négy ilyen színdarab-átdolgozásom vár bemutatásra. Racine *Bérénice*-átírata egy stockholmi színház felkérésére készült, az oslói Det Norske Teater számára írtam egy *Oreszteia*-átdolgozást. A *Verses Eddá*-ból is készítettem egy színdarabot, és egy *Woyzeck*-fordítás a negyedik. A színházzal, színdarabbal való foglalkozást tehát nem adom fel. Nagyon szeretem ezt a fajta munkát, elsősorban a műfordítást. Mondhatjuk úgy is, hogy a színházi mester-séget nem adom fel, illetve nem mondok rá nemet, de ezen kívül az írásaim sorából már kimarad a színház.

Művei látszólagos egyszerűségük ellenére sokat követelnek a befoga-dótól. Gondol erre írás közben?

– Azt hiszem, hogy akik komolyan írnak, nem igazán gondolnak arra, hogy valaki majd olvassa vagy megnézi, amit írnak. Én mindenesetre nem foglalkozom ezzel. Mert ha elkezd az ember erre figyelni, akkor kalkulálni is elkezd, és az már hazugság. A költészetre, az irodalomra is találó ugyan, hogy „mese, hazugság az egész”, ahogyan a *Peer Gynt*-ben elhangzik, de közben nagyon is igaz, ha a mű tényleg őszinte.

Hogy látja, milyen súlya van ma a kultúrának, a művészetnek az életünkben?

– Úgy gondolom, hogy a kultúra és a művészet egymással szembenálló dolgok. A kultúrára azért van szükség, hogy túléljük együtt, egymás társaságában az életet, hogy együtt tudjunk élni másokkal. A művészet gyakran a kultúra ellenkezője, mivel szakít a kultúra szabályaival. Így teremt egyfajta helyet a másfajta lét számára. Gondolati, szellemi

Fosse a MITEM-en

Jon Fosse a Nemzeti Színház meghívására érkezett a 2014-es MITEM-re, amelyen az *Egy nyári nap* című darabját az oroszországi Galiaskar Kamal Kazányi Állami Tatár Színház mutatta be. A MITEM vendége volt a francia rendezők doyenje, Claude Régy is, aki több Fosse-darabot és regényt is színre vitt, és így indult el a norvég drámaíró a világsiker felé. A két alkotó, Fosse és Régy Budapesten találkozott először egymással.

– Fosse a darabjait olyan módszerességgel építi fel, mint egy zeneszerző egy szimfóniát. Olyan öntörvényű, élő szöveget hoz létre, amelyben az állandóságot a változás biztosítja, műveibe a hétköznapi és egyszerű világ látszatán át szüremlik be a hétköznapon túli, összetett világ – mondta a beszélgetésen Régy.

Jelenet a MITEM-nen játszott *Egy nyári nap* kazányi előadásából | fotó: F. Garifullin

teret nyit. Mondhatjuk úgy is, hogy a művészet tölti meg lélekkel a társadalmat, a kultúrát. A lélek nélküli társadalom tiszta brutalitás, maga a barbárság.

Egyetértek János Pállal, aki azt mondta, hogy a művészetnek nincs szüksége az egyházra, hanem az egyháznak van szüksége művészetre. Ő is azt vallotta, hogy a művészet tölti meg lélekkel az emberi társadalmat. Azért van tehát szükség művészetre, hogy az igazi vallásosság is jelen lehessen, nemcsak a rutinszerű vallás vagy a konformizmus.

Fontos önnek a vallás?

– Az elmúlt években egyre fontosabbá vált, hogy a létnek a lelki oldalával kapcsolatba kerülhessek. A norvég államegyház a protestáns egyház. Úgy döntöttem azonban, hogy nem ennek kívánok a tagja lenni. Leginkább az ortodox kereszténység állna közel hozzám, ez azonban alig van jelen Norvégiában, ezért a katolikus egyházat választottam. Korábban lenyűgözött a Norvégia nyugati partvidékén élő kvéker közösségek élete. A gyülekezet nem hangosan imádkozik, hanem ki-kik magában. A csendes együttlét alatt, amely maga az istentisztelet, az emberek a lélekben ébredő fényre figyelnek, egyfajta belső világosságot keresnek. Számomra a művészet is effajta fénykeresés.

Lehet-e művészetet széles körben művelni? Vajon mindenkihez eljuttatható és eljuttatandó a művészet?

– Az a véleményem, hogy ha az a cél, hogy minden üzenet mindenkihez eljusson, akkor végül semmi sem jut belőle el ahhoz, akinek szánják. Furcsa lenne fiatal fociidrukkereket színházba kényszeríteni, ahogy az is tévedés volna, ha idős hölgyeket focimeccsre küldenénk. Nincs azzal semmi baj, hogy Norvégiában, csakúgy, mint bármely más or-

szágban, a színházi közönség legnagyobb részét idősödő nők teszik ki. Nekik is joguk van megkapni, ami őket érdekli, és őket feltehetőleg nem a focimeccs érdekli.

Elsősorban ez a réteg olvas szépirodalmat, jár színházba...

– ...és misére. Ha már nem kell otthon a gyerekekre vigyázniuk, akkor nem maradnak otthon, de nem is focimeccsre járnak vagy diszkóba.

A norvég irodalom egyik nagyon fontos vonulata az önéletrajzi, önélemező és önmagát kiadó, dokumentarista írás. A művek fogadtatásánál nagyon fontos, hogy a „szerző nem halott”, sőt nagyon is beszél az abba, ahogy a műveit olvassák.

– Én mindig is félttem attól, hogy a saját tapasztalataimat használjam írás közben. Ha így tettem, nem sikerült jól. Inkább a nulláról indulok, és azt írom le, ami előtte nem létezett. A darabjaimban a helyzetek nem megtörtént csempények átiratai, hanem írás közben keletkeztek. Nem az én tapasztalataim. Ebben van az én szemérmességem és méltóságom egyaránt. Így éreztem egész írói pályám során, hogy egy szerzőnek nem szabad másokra tukmálni a magánéletét. Persze elkerülhetetlen, ha a műveimben szerepel egy apa vagy egy anya, akkor az emberek azt hiszik, hogy az én szüleimről van szó. Ezt én ugyan tagadom, de igazából nem lehet mit tenni ellene.

Derúlátónak vagy borúlátónak tartja magát?

– Egyik sem vagyok igazán, de van bennem egyfajta fatalizmus. Úgy lesz, ahogy lesz. De ezzel nem azt akarom mondani, hogy a dolgok eleve elvannak rendelve, csak azt, hogy inkább tekintem magam fatalistának, mint pusztán optimistának vagy pesszimistának.

Jon Fosse

A norvégiai Haugesundban született 1959-ben, Ausztriában és Oslóban él. Az 1980-as évek modernizmusának kiemelkedő alakja Norvégiában. Számára az írás folyamata elsődleges a szöveg által közvetített történethez, üzenethez képest. Minden műfajban

alkot: regények, költemények, drámák és gyerekkönyvek szerzője, számos esszékötete bizonyítja irodalomelméleti tudását és teoretikus beállítottságát. Az 1990-as években írt műveiben megjelenik egy sajátos vallási dimenzió. Nemzetközi elismertségre drámái révén tett szert, melyekre ugyanaz a nyelvi sűrítettség és költői egyszerűség jellemző, mint prózájára. Magyarul a *Reggel és este*, az *Álmatlanság* és a *Melankólia* című regényei, valamint az első drámájának címét viselő, *Valaki majd jön* című drámakötete olvasható. Számos színpadi műve és átdolgozása volt már látható Magyarországon.

Jelenet a Tél című előadásból (rendező: Bérczes László)

Bérczes László

akárki

Csupa Akárki-történet. Fosse minden drámájának minden szereplője egy-egy Akárki. Legalábbis ha Akárkin azt a bármely személyt értjük, akibe az összes lehetséges színpadon és nézőtérben felbukkanó személy behelyettesíthető, legfeljebb Fosse megkülönböztet nagybetűs Férfit és Nőt, ha pedig önmagához képest „tömegjeleneteket” állít színre, akkor Idős Férfit, Idős Nőt, Fiút vagy Lányt is elének hoz. Nagyritkán egy-egy név is felbukkan, de azt tekintjük állításunkat bizonyító, elenyésző kivételnek. A fentiekből következő, kiszámítható közös nevező, igen, valljuk be, az átlagos felé mutat, az a Férfi és az a Nő, akit a szerző megnevez, bizony „csak” átlagos. Éppen, mint bármelyikünk. Akármelyikünk. Nem több és nem kevesebb. Nem bűnös és nem büntetlen, nem szép és nem csúnya, nem okos és nem buta... nem és nem, igen és igen. Talán.

Hogy az a bizonyos Akárki-archetípus élete teljességét helyezi az Élet serpenyőjébe? Hogy mindent vagy semmit elszánással életét Erkölc és Hit, Tudás és Szeretet, mondjuk ki: a Mindenség mérlegébe teszi? De hiszen Fosse választott személyei is ezt teszik: annyi-amennyi, olyan-amilyen életük teljességét egy fordulóponton elének dobják, talán most választ kapnak arra, mennyit is érnek. Mire is volt jó egyszeri létezésük? Nem tudnak meg semmit, de megélik a találkozást az Idővel, azaz véges és végtelen töredékpillanatnyi összhangját. Történet van, ítélet nincs, mondja Jon Fosse. Már csak azért sincs, mert mindenki egytől-egyig „átlagos”, minden nap és minden akárki az előző és a következő ismétlődése. Az ismétlődés által a jelen pillanat, s benne a csak itt és csak most létező személy elnyeri és elveszíti fontosságát, valaki és senki lesz.

E kettősség által behatárolt pengevékony és beláthatatlanul széles mezsgyén egyensúlyoz az, aki Fosse átlagos hőseit rendező-játssza-nézi. E gúzbakötött végtelen szabadságban örömet lelve olvasóként, nézőként, nemrég már rendezőként is e sorok írója. Mindig azt tapasztalta, hogy Fosse művei, még ha alig néhány szóból épülnek is fel, e szavak ismétlődései, s velük olykor az észrevétlen időugrások, a hiányzó központozás, amikor még az is megfajtható, kérdezi vagy állítja az igeneket és a nemeket a megszólaló személy, vagyis a legfőbb bizonyosság a talán.... szóval e semmi tudás, a pillanatok parányi részecskéi még a hallgatásokkal is teljes életeket ölelnek fel. Nos, bibelődni ezekkel az elemi részecskékkal, életbevágó döntéseket hozni pontokról és vesszőkről, és közben újra és újra megtapasztalni, hogy minden a szinte érzékelhetetlen és láthatatlan árnyalatokon múlik... Ez a felismerés a próbák és az előadások elnyert boldogsága. Különösen akkor, amikor a próbatermen és színháztermen kívül, a „világban” látszólag semmilyen szerepet nem játszanak az árnyalatok.

De pont ezért: minthogy a színpadon nem a szó, hanem az általa is hordozott történet és lényeg, a szavak, szóközők (azaz a szünetek és csendek) és pontok és vesszők és kérdőjelek kézbevétele, alapos vizsgálata igazi kaland. Kaland az ismeretlen terepen, mely terep maga az ember és annak története. Utóbbi helyett pontosabb, ha az Időnek azt a számára adatott darabkáját mondjuk, ami maga az élet, egy-egy átlagos hős élete. Molyolás a történet körül – ez zajlik a próbán, és szerencsés esetben az előadáson is. A megfajtatás maga a titkokkal teli személyiség, aki aztán ott áll előttünk. Se több, se kevesebb: Akárki. Ez pont elég: másfajta megfajtatás, megoldás, válasz, ítélet nincs.

Amikor elének kerül, nem tudunk róla semmit. Ez természetes. Akárki. Amikor elkészönünk tőle, akkor sem tudunk róla semmit. Fosse azt mondja, ez természetes. És közben a történet.

Bérczes László, a Kaposvári Csiky Gergely Színházban és a budapesti Magyar Színházban látható *Tél* című előadás rendezője

„Mariska hét határon híres főzőtudományát először a *Száz specialitás*ban osztotta meg a közönséggel. A *Színházi Élet* széles olvasótáborának „A konyha művészete” című saját rovatában mutatta be a legegyszerűbb fogásokat és a rafinált recepteket.”

Saly Noémi

NAGY KOMIKA, NAGY SZAKÁCSNŐ

Vízváry Mariska nemcsak a mulattatásnak, hanem a mulatásnak is mestere volt

„Egy vén tyúkot kívül-belül jó erősen megszóunk...” – így kezdődik Vízváry Mariska 1914-ben megjelent *Száz specialitás* című szakácskönyvének első receptje. Idén hatvan éve hunyt el a Nemzeti Színház örökös tagja, aki nemcsak különleges színpadi tehetség volt, de mesterien forgatta a fakanalat is.

Vízváry Mariskát (Viszkidenszky Mária, 1877–1954) nemzedékünk már csak két tucat régi magyar film fekete-fehér délibábos boldogságtörténetéből ismerheti. Házsártos feleségek, kikapós anyósok, komikus öregasszonyok szerepében vonult be mindannyiunk nappalijába. Kedves testességével, de akár csak egyetlen villámló pillantással, felhúzott szemöldökkel már humort csempészett bármilyen jelenetbe, és hiteles volt minden gesztusa, amivel mosolyt fakasztott. A színjátász mesterisége örökség gyanánt szállott rá, de nem csak felmenőinek a tehetsége, hanem saját művészete is előkelő helyet biztosít számára nemzeti színészetünk nagykönyvében.

Nagyapja a neves színművész, Szigeti József, anyja Szigeti Jolán komika, apja Vízvári Gyula, aki a Nemzetiben korának egyik vezető komikusa volt. Nem csoda, hogy Paulay Ede direktor az ígéretes csitrit már 13 évesen szereppel kínálta meg. A színtanulmányai megkezdéséhez szükséges atyai jóváhagyást viszont csak komoly éhségstrájjal sikerült kicsikarnia. A kezdet nem is lett gördülékeny: pályája elején ösztönös tehetsége, mesterségbeli tudása és gyönyörű beszédképessége sem volt elegendő, hogy megtalálják a testhezálló szerepeket.

Tapolczai Dezső színésszel kötött első házasságából két gyermeke született (Jolán és Gyula), akik szintén folytatták a családi hagyományt.

Válása után, 33 évesen szinte csak megtűrték a nemzet első színházában, amikor végre megcsillogtatta valódi tehetségét. Hevesi Sándor rendező egy francia bohózatban Rajnai Gábor partnereként osztott rá főszerepet. A siker magabiztossá tette, karrierje felívelt, és sorra kapta a koránál kissé idősebb szerepeket, amelyekben emlékeztető alakításokat nyújtott. „Nemcsak a Nemzeti színpadának lett értéke, és saját magának hozott sikert, hanem jóízű, belső derűvel fűtött alakításai miatt egyre-másra keresték vendég szereplőként más színházak is” – írta róla Bálint Lajos. Filmekben például a *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* Zsani néni-jét, a *Légy jó mindhalálig*ban Török néni játszotta, a *Gyurkovics fiúkban* nagymamaként, a *Beszterce ostromában* mint Rogyáknét csodálhattuk. Az életben is megtalálta második párját, Kürthy György színész, karikaturista, díszlettervező személyében.

Az izgalmas és szellemes asszony társaságban vidám történetekkel szórakoztatta barátait, tarsolyában mindig akadt egy anekdota. Háziasszonyként elragadóan szívélyes volt, színház után nagy vacsorákon látta vendégül művésztársait Röck Szilárd utcai lakásukon. (Mégdermelne egy emléktáblát a ház falán!)

A két háború közötti években számtalan szakácskönyv jelent meg, melyekben neves szakácsok mellett úriasszonyok is bizonyították rá-

Vízvári Mariska szüleivel: anyja Szigeti Jolán komika, apja Vízvári Gyula, aki a Nemzetiben korának egyik vezető komikusa volt.

Együtt mulat Mariska és a második férj, Kürthy György

A Kissel étterem menükártyája a 30 éves jubileumi találkozóra

termettséget. Mariska hét határon híres főzőtudományát először a *Száz specialitás*ban osztotta meg a közönséggel. A *Színházi Élet* széles olvasótáborának „A konyha művészete” című saját rovatában mutatta be a legegyszerűbb fogásokat és a rafinált recepteket – amelyek könyvbe gyűjtve 1931-ben jelentek meg ugyanezzel a címmel. A kötet számtalan kiadást ért meg, derűs gasztróélményt kínálva sok generációnak.

A Kossuth Lajos utca 12. kapubejáratától jobbra ma egy bezárt illatszerbolt üres üzlethelyisége éktelenkedik. Nehéz elképzelni, mi csoda vidám élet folyt benne hajdanán. Kissel József 1925. április 9-én nyitott itt sörözőt, éttermet és bárt, amelyet „világvárosi vendéglő-üzemként”, „az ország szenzációjaként” reklámozott. És valóban: hamarosan nemcsak az Országos Kaszinó mágusait, hanem a Nemzeti színészeit is vonzotta. (Mi történt, mi nem, Kissel 1927-re tönkrement, és visszacsúszott a ranglétrán: a Gellért szálló „polgári” éttermének főpincéreként folytatta. 1950-ben hunyt el, 59 esztendősen.)

1933-ban a sörözőt Korona néven újranyitotta egy nagyszerű szakember, Holub Rezső. Régi motoros volt a vendéglátásban: 1910-től vett részt a Semmelweis utca sarkán álló Nemzeti Kaszinó és nyári helyisége, a Park Club éttermének vezetésében. (Előbbiben ma a Magyarok Háza, utóbbiban a Stefánia Palota és Honvéd Kulturális Központ működik.) 1924-től 33-ig a Curia utca sarkán volt saját üzlete, ahová magával vitte az Országos Casino-beli kollégáját, a legendás szakácsot, Kovács E. M.-et (Kovács Emil Mihály egész életében csak ezzel a rövidített névvel szerepelt a nyilvánosság előtt). A megújult Kossuth Lajos

utcai vendéglő virágzott, nagyszerű konyhája ismét a város legjobb közönségét vonzotta. Holub szakmai megbecsültségét jelzi, hogy 1938-tól az ipartestület alelnöke, a képesítőbizottság tagja volt. Sorsa, mint annyi más magyar vendéglősé, nagyon szomorúan alakult: 1950 körül üzletét államosították, őt magát pedig egy szál bőrönddel kitelepítettek valami Isten háta mögötti alföldi tanyára, ahol hamarosan meghalt. A vendéglő helyén a későbbiekben mindenféle boltok működtek.

Szerencsére mindezeket a rémségeket még nem lehetett sejtteni, amikor a Kissel étterem megnyitásának szinte napra pontosan első évfordulóján, 1926. április 10-én itt jöttek össze Vízváry Mariska barátai és tisztelői, hogy a népszerűsége csúcspontján álló művésznőt 30 éves színészi jubileumán felköszöntsék. A családi hagyatékban fennmaradt menülapon sajnos nincsenek aláírások, nem tudjuk, pontosan kik, hányan voltak, sem azt, hogy a séf vajon közmegelegedésre rántotta-e ki azt a derék sertést. De hogy remekül szórakoztak, az egészen biztos. Mariska nemcsak a mulattatásnak, hanem a mulatásnak is mestere volt.

Több mint negyedszázaddal az emlékezetes vacsora után, 1953-ban lépett utoljára a deszkákra Csehov *Ványa bácsi* című darabjában. Örökölt hagyta ránk feledhetetlen szerepeit és letehetetlen szakácskönyveit.

| az illusztrációkat az OSZK, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum és Maróti Gyula, a művésznő dédunokája bocsátotta rendelkezésünkre.

SZENTPÉTERVÁRI TURNÉ

A turné öröm. Megtiszteltetés. A munka elismerése. A külföldi megmérettetés mindig izgalmas: vajon más nyelvű, kultúrájú nézők miként fogadják az előadást. A turné megpróbáltatások sorozata is.

A Nemzeti Színház három produkciója kelt útra októberben. Az *Abogy tetszik* a gdanski Shakespeare Fesztiválon, az Operett a radomi Gombrowicz Fesztiválon járt Lengyelországban. A Nemzeti legnagyobb és „legkisebb” előadása, a *Johanna a máglyán* és a *Mesés férfiak szárnyakkal* október 9-én és 10-én volt látható Oroszország legpatinásabb teátrumában, az 1756-ban alapított szentpétervári Alexandrinszkij Teátrban. A turné hatalmas kihívás volt a meghívottaknak és a vendéglátónak egyaránt. Mindkét produkció bonyolult technikai igényű, ezért a rendezőnek, Vidnyánszky Attilának és a társulatnak a helyszínre kellett adaptálnia a műveket. Kis létszámú előadás esetén ez nem akkora gond, ám a *Johanna* stábjja – színészekkel, operaénekesekkel, kórossal és zenekarral – közel 130 fő. A *Johannát* a hatalmas cári színház kilencszáz nézője nagy tapsal ünnepelte. Másnap ugyanebben az óriási térben száz néző figyelte megrendüléssel a *Mesés férfiak szárnyakkal* monumentális vízióját az emberiség örök álmáról, a repülésről...

EÖRI SZABÓ ZSOLT, a Nemzeti Színház fotográfusa járt a szentpétervári turnén.

A NEMZET SZÍNÉSZEI

Sztankay István (1936–2014) és Avar István (1931–2014), két nagyszerű művész távozott közülünk és a Nemzet Színészei társaságából. A helyükre kerülő új tagokra szeptember 29-én Máthé Erzs, Töröcsik Mari, Molnár Piroska, Tordy Géza, Bodrogi Gyula, Haumann Péter és Király Levente a Nemzeti Színházban, Psota Irén, Berek Kati és Gera Zoltán telefonon adták le voksaikat. Egy óra múlva született meg a döntés: Bitskey Tibor (balra) és Cserhalmi György (jobbra) a Nemzet Színésze cím két új birtokosa.

KASZÁS ATTILA MAGYAR ÖRÖKSÉG-DÍJAS

A magyar társadalom erkölcsi, szellemi felemelésében végzett kiemelkedő munkásságáért Kaszás Attila (1960–2007) művészetét posztumusz Magyar Örökség kitüntető címmel ismerték el. A Nemzeti Színház társulatának egykori tagját a pályatárs és barát, Szarvas József így méltatta a díjátadón:

„...közösséget teremtett maga körül, olyan közösség teremtő képességgel, amely nem magyarázható szakmánk sajátosságával. Még azzal sem, milyen fess férfi volt. És mégis, hogy csinálta? Mikor? (...) Emberként állt előttünk és nem szerepként. Járt közöttünk egy nagy erejű férfi. Nem. Járt közöttünk egy ember, aki férfi volt, magyar és színész. Magyar színészként tudta meggyőző erővel, tehetséges, megnyerő, fess férfinak, csinos nőnek láttatni hallgatóit, nézőit, ismerőit, barátait. Ereje nagy. Így, jelen időben. Jár közöttünk egy ember, és minket arra készítet, biztat, itt maradókat, fedezzük fel magunkban ezen örökség szellemet, lelket erősítő gyönyörűségeit.”

Kaszás Attila a III. Richárdban

A pontgyűjtést hagyja a katicákra!

**Azonnali 25%-os kedvezmény* VízPlusz kártyával
a Nemzeti Színház előadásaira!**

**Díjmentes kártyaigénylés:
www.vizpluszkartya.hu**

NEMZETI SZÍNHÁZ
1837
KÖZÖS-NÉZŐPONT

AZ OPERETT RADOMBAN

A Nemzeti idei évadjának első bemutatója, az *Operett* október 25-én a lengyelországi Radomban vendégzerepelt az 1993 óta két-évente rendezett Nemzetközi Gombrowicz Fesztiválon. Az *Ahogy tetszik* gdanski, a *Johanna a máglyán* és a *Mesés férfiak szárnyakkal* szentpétervári turnéja után Lengyelországban fejeződik be az évadnyitó vendégjátékok sorozata.

*A mindenkorai kedvezményekről a www.vizpluszkartya.hu honlapon tájékozódhat.

Bácsági Ildikó

Blaskó Péter

Sinkó László

Törőcsik Mari

A NEMZET MŰVÉSZEI

Színházművészet kategóriában a Nemzeti Színház társulatának négy tagja – Bácsági Ildikó, Blaskó Péter, Sinkó László és Törőcsik Mari – kapták a Magyar Művészeti Akadémia által alapított Nemzet Művésze díjat. Az első alkalommal odaítélt elismerést összesen tíz kategóriában 69-en vehették át.

BÁCSÁGI ILDIKÓ PRIMA PRIMISSIMA JELÖLT

A közönség is szavazhat az idei Prima Primissima díj jelöltjeire, közöttük Bácsági Ildikóra. A Nemzeti Színház társulatának tagja kiváló csapatba került, hiszen a magyar színház- és filmművészet kategóriában Csomós Mari és Ragályi Elemér a társai. A szavazatokat sms-ben december 4-ig várják a szervezők az alábbi számon: **+36 70/ 70-77-000**. Az sms szövegében kizárólag a kiválasztott kódszám szerepeljen, Bácsági Ildikó kódja: 4.

UTAZÓ VITÉZ LÉLEK

Tamási Áron *Vitéz lélek* című darabjával vendégszerepelt a Nemzeti októberben a Szolnoki Szigligeti Színházban. Az előadás november 15-én Aradon, a következő napon Csanádpalotán látható. Vidnyánszky Attila rendezése az elmúlt évadban már járt Debrecenben, Váradon, Szentendrén, Gyulán, a határon túl: Nagyváradon, Szatmárnémetiben, Székelykeresztúron, Beregszászon, Munkácson, Ungváron, Révkomáromban is.

ÚJ PÁHOLYOK

Bessenyei Ferenc és Sinkovits Imre nevét viseli két új páholy a Nemzeti Színházban. A nagyszínpad nyári átalakítása eredményeként létesült két új páholy elnevezésére a közönséget kértük. Az évad első premierje előtt Bessenyei Ferenc özvegye és Sinkovits Imre fia adták át a páholyokat a közönségnek. Természetesen a Nemzeti további páholyai sem maradnak név nélkül, azok elnevezésében is számítunk majd a közönség javaslataira.

MEGEMLÉKEZÉSEK

A Nemzet Színésze címmel kitüntetett Kossuth-díjas Lukács Margit születésének 100. évfordulóját az idén ünnepeljük. Ez alkalomból került emléktábla egykori budapesti lakhelyének homlokzatára, a Vas utca 2/b alatt.

„Csaknem negyedszázadon át volt ő az örök Éva. Változatos rendezői értelmezésekben, de változatlan hőfokú hitelességgel lépdelt korokon át” – mondta avató beszédében A. Szabó Magda, a Nemzeti Színház stratégiai igazgatója. Az emléktáblát Budapest Főváros Önkormányzata a MASZK Országos Színészegyesület kezdeményezésére állította.

„Mindent Neked köszönhetek! Te észre vetted bennem azt, amit más nem” – mondta Törőcsik Mari egykori osztály-

vezető tanára, Gellért Endre sírjánál. A Nemzeti Színház főrendezőjére, főiskolai tanárra emlékeztünk születésének 100. évfordulóján a Farkasréti temetőben.

Rubold Ödön a régi és mai Nemzeti Színház nevében Illyés Gyulát idézte:

„Nem igaz, hogy mindenki pótolható. Nem igaz, hogy az élet tovább megy, azaz aki elesik, annak helyére mindig oda áll valaki. (...) Gellért Endre nem lett pótolható. Hivatásának szokása szerint a háttérben működött. A hiánya léptette elő.”

Gothár Péter és az Operett rendezője, Andrzej Bubień – két Gombrowicz-szakértő

OPERETT – KONFERENCIA ÉS KIÁLLÍTÁS

Witold Gombrowicz személye, munkássága, illetve a színházi groteszk volt a témája a Nemzeti Színházban rendezett Királyok a cselédlépcsőn című konferenciának. Az évad első premijerje, az Operett kapcsán lengyel és orosz tudós kutatók, műfordítók, rendezők beszéltek a „lengyelség legnagyobb antilengyeléről” és a színpadi groteskről. A Nemzetiben látható Witold Gombrowicz színháza kiállítás a legfontosabb és legérdekesebb világpremiereket mutatja be 1957-től napjainkig.

JAROSZLAVLI VENDÉGJÁTÉKOK

Oroszország egyik legjelentősebb színházi műhelye, az utóbbi években Aranymaszok-díjakat nyert, rangos fesztivált szervező jaroszlavi Fjodor Volkov Színház két előadással vendégszerepelt a Nemzeti Színházban októberben. A *Két lengyelül beszélő román* és az Eugene Ionesco és Danviil Harmsz nyomán készült *Kettesben* című előadásuk a kortárs orosz színházi törekvések markáns példái. A téatrum nemcsak komoly jelenkori sikerekkel büszkélkedhet, hanem hatalmas tradíciókkal is: névadójuk, Volkov itt alapította meg Oroszország első professzionális színházát 1750-ben. A rendező-színész-képzőművész polihisztor jelentős kultúraszervező személyiség is volt, akit később Szentpétervárra hívtak, hogy az ottani színházi életet is fellendítse.

NEMZETI

A magazin megtalálható országszerte az Alexandra könyvtárházakban és boltjaiban. Ajánlja ismerőseinek, barátainak!

ALEXANDRA

PUNOK PESTEN

Felolvasószínházi premier
a Nemzeti Színház művészeinek
előadásában

Miért ír valaki a punokról drámát? Miért hömpölygő tenger a történelem? Mitől lehet mai egy ókori sztori? Többek között erről kérdeztük a felolvasószínház sorozat idei első szerzőjét, Mohácsi Árpádot.

A költő, műfordító miért adja a fejét drámaíráshoz?

– Mágneses erővel vonz a színház, minden változatában szeretem. Legszívesebben mindig színházban ülnék. Még a rossz előadásokat is imádom. Voltam amatőr diákszínész, felvételiztem rendezőnek, az egyetemen fura színházasszonyok speckolokat vettem fel. Van olyan írás a fejemben, ami cleve színpadra születik. Nem is tudom máshogy elképzelni, csak színpadi műként.

Írás közben gondol arra, hogyan hangoznak majd a szövegek a színpadon?

– Hallom a dialógusokat belülről. Sokszor fel is olvasom őket. Kifejezetten szempont, hogy hogyan hangzik a szöveg. És hát a rabja vagyok ennek a kortárs budapesti nyelvnek. Szeretem a sokféleséget, az újításait, a túlzásait. És nagyon foglalkoztat maga a nyelv, a nyelvnek ez a hihetetlen burjánzása, amit szorgos megfigyelőként rögzítek.

Magyar-portugál-német szakon végzett. Honnan a punok iránti érdeklődése? Miből pattant ki ennek a karthágói drámának az ötlete?

Kezembe adtak egy ki tudja miért fontos drámát németül, hogy foglaljam össze a tartalmát, ez Hannibálról szólt, megcsináltam, de nagyon untam. És akkor elgondolkodtam, hogy milyen volna az én Hannibálom, hogy engem mi érdekelne ebből a sztoriból. A punok és Hannibál történetében talán a legyőzhetetlenség a legmegragadóbb, pedig mindig a punok a vesztesek, de mindig képesek felemelkedni, és valamilyen értelemben Róma vetélytársává válni. Az én szememben Hannibál ennek a szimbóluma.

Kannibálok babazsúron – kortárs tematikára számít az ember.

A cím nyilván jelképes értelmű, nem szeretném megfejteni senki helyett. De a sejtése helyes, valóban a máról szól a darab, vagy pontosabban a máról is. És ennek a maiságnak az egyik hordozója és kifejezője a nyelv. Maga a nyelv központi témája a darabnak, ha úgy tetszik, egyik főszereplője is. A szereplőket ugyanis a nyelvhasználatuk jellemzi.

A történelmi drámák mindig a máról is szólnak. Mit „üzennek” nekünk a punok és a rómaiak?

Szóval én a történelmet egy hatalmas tengernek látom, ami különösebb rendezővel nélkül hömpölyög. Ha jól beszélünk a történelemről, akkor ebből a végtelenből sikerül valami rendezett elővárácsolnunk, ami azt jelenti, hogy kiemelünk, mintegy ráfókuszálunk a névtelen kupacból az általunk fontosnak vélt dolgokra. És éppen ezek az általunk fontosnak vélt dolgok jellemzik a legjobban az embert.

FELOLVASÓSZÍNHÁZ

nov. 28.

Mohácsi Árpád: Kannibálok babazsúron

Karthágó, i. e. 202. Egyszerre látjuk a két kibékíthetetlen ősellenséget, a rómaiak és a punok táborát, a városfal két oldalán. Párhuzamosan zajlanak az események, és nem csak időben: a két tábor vezetői között ugyanolyan konfliktusok bontakoznak ki. Rómaiak is, punok is üzletet csinálnak a pusztításból, kapcsolati tőkét kovácsolnak a hazaszereztetből. Valójában sokkal mélyebb az azonoság közöttük, mint az ellentét. Az egyes figurák bizonyos pillanatokban hősök, zsenik és önfeláldozók, de a másikon korruptak, gyávák, megalkuvók. Mindkét oldalon! A hangzatos szavak mögött semmi sincs, csak gazdasági érdek, önhietség és kicsinyes bosszúvágy. A nagy kérdés: valójában mi a cél, mire megy ki a küzdelem?

A Római Birodalom terjeszkedésének első nagy áldozata a punok voltak, az ellenük folytatott háborúk előrevetítették Róma több száz évnnyi történetének kulcskérdéseit. Ezek máig érvényes analógiákat kínálnak arra, hogy milyen következményekkel jár egy nép összetartása vagy széthúzása. A kis népek létkérdéseinek dramaturgiáját a Kannibálok babazsúron egy abszurdhoz közelítő drámai helyzetben fogalmazza meg.

Mohácsi Árpád (1966), költő, műfordító. Magyar-portugál-német szakon végzett, egyetemista kora óta publikál verseket. Gyakorlógyufák című kötete 2003-ban jelent meg, a következő a tervek szerint jövőre lát napvilágot a Kalligramnál. Fordított többek között Fernando Pessoa (Portugál tenger), Gottfried Bennt (Kígyóból a kanyar).

Rendező: Tömő György

mikor? hol?

november 28. – 19.30 • Kaszás Attila Terem

A belépés díjtalan!

Lehet, hogy nem is Karthágóban és nem is 2200 évvel ezelőtt játszódik ez a dráma?

Az eredeti szándék az volt, hogy mindig minden mondat, minden jelenet értelmezhető legyen egy „autentikus” történelmi szinten és legyen egyfajta mai olvasata. Aztán írás közben kiderült, hogy a történelmi hűségből engedni kell a dramaturgia kedvéért. Így egy sosem volt pillanatba sűrítettem az eseményeket.

- kornya

PROGRAMAJÁNLÓ

SPORTOLÓK SZAVALNAK

nov. 13.

Vers a bajnoktól

Sors Tamás úszó, Kovács Antal cselgáncsozó, Cseh László úszó, Szávay Ágnes teniszező, Talmácsi Gábor motorversenyző, Vári Attila vízilabdázó, Kovács Koko István bokszozó – mindannyian olimpiák, világbajnokságok győztesei. S hogy mi a közös bennük? Szeretnek verset mondani. A Magyar Nyelv Napja alkalmából egy izgalmas műsor keretében a Nemzeti Színház művészeivel közösen idézik meg a magyar költészet klasszikusait.

mikor? hol?

november. 13. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

BERECZ ANDRÁS MESÉL

nov. 15.

Ződ Petike

Piros fehér orcájú Ződ Petikének, fecskehasú, kesely lábú malacok kiskirályának, falu árva kondáskájának bújdosásai lehetetlen helyeken – lázas nagy szerelem végett. Ezúttal – bár felnőtt mese ez is – Bercz András nem csak a szülőket, de a gyerekeket is várja.

mikor? hol?

november 15. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

KERESZTÜL EURÓPÁN

nov. 18., dec. 4.

Tompos Kátya koncertje

Varázslatos zenei utazás Angliától Oroszorszáig. Dalok angol, francia, bolgár, magyar, és orosz nyelven Tompos Kátyával. Igazi kalandozás ez Kelet és Nyugat között. Képzeljék el: Kosztolányi és Jimi Hendrix együtt részegülnek meg egy hajnalon, Zaz pedig Cseh Tamással sétál, és közben a U2 szól valahonnét a távolból... Zene: Hrutka Róbert.

mikor? hol?

november 18. – 19 óra és dec. 4. 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK

nov. 18.

Trill, Törőcsik, Tompos...

Élmények, gondolatok, amiket megoszthat a művészekkel, alkotókkal és azokkal, akikkel együtt nézte az előadást. Az egy-egy előadás kapcsán felmerült kérdéseit, most felteheti színésznek, rendezőnek. A **Fekete ég – A fehér felhő** című előadás alkotóival a november 13-i előadás után nyílik alkalom az eszmecsere. A **Keresztül Európán** koncertet követően Tompos Kátya várja a nézőket (november 18.). Az **Úton lenni a boldogság** koncertsorozat minden egyes alkalma után Jász Attila költő beszélget Hobóval és Hobo a közönséggel (november 21.). Az **Éjjeli menedékhely** művészeivel november 24-én találkozhatnak.

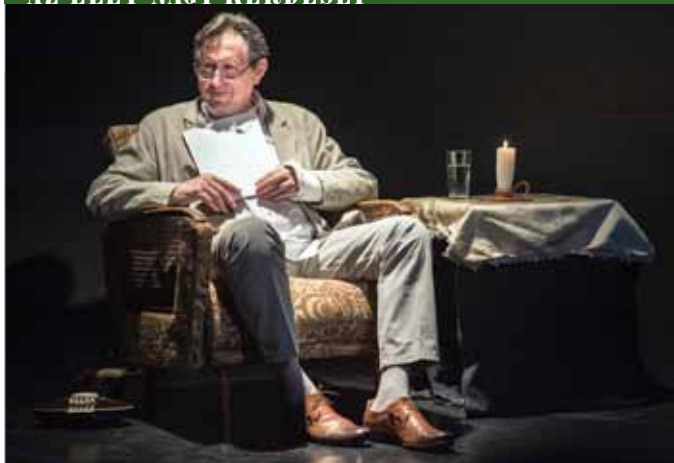
mikor? hol?

Fekete ég – A fehér felhő – november 13. | Keresztül Európán – Tompos Kátya, november 18. | Úton lenni a boldogság – Hobo, november 21. | Éjjeli menedékhely – november 24. Nemzeti Színház

AZ ÉLET NAGY KÉRDÉSEI

nov. 25.

Füves könyvek

Márai Sándor, Hamvas Béla és Weöres Sándor bölcseletei – három bölcs Prosperónk, nyelvünk egzotikus szigetén vall e különös, kiismerhetetlen lényről, az emberről. Beszélnek a nőről és a férfiról, a természetről, világunk válságáról, az állam- és hazaszeretet különbségéről, ördögökről és angyalokról...

Előadják: Dunai Tamás, Binder Károly, Barkóczy Beáta.

mikor? hol?

november 25. 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

KÖVEK ÉS TESTEK

nov. 26., dec. 27.

Szirtes Edina Mókus

Kortárs francia, belga költők versei egy különleges hangulatú koncert formájában szólnak meg Szirtes Edina Mókus zenéjével és az ő, valamint együttesének előadásában. Közreműködnek a Nemzeti Színház művészei: Tompos Kátya, Nagy-Kálózy Eszter, Söptei Andrea.

mikor? hol?

november 26., december 27. – 19 óra 30 • Gobbi Hilda Színpad

www.nemzetiszhaz.hu

ADVENTI KÖLYÖKNAPOK

nov. 30., dec. 7., 14., 21.

Adventi családi vasárnapok

Advent négy vasárnapján közös ünnepi készülődésre hívjuk a gyerekeket. A Kölyöknapi ingyenes programjain lesznek játékok, foglalkozások, és koncertet ad Farkas Tünde, a Kaláka, a Mésztrál és Huzella Péter is.

mikor? hol?

november 30., december 7., 14., 21. 10–13 óra között
Nemzeti Színház több helyszínén

KIÁLLÍTÁS A ZIKKURATBAN

dec. 19-ig

Illúzió és tükröződés

A számos művészeti ágban emlékezeteset alkotó Bánffy Miklós (1873–1950) munkásságára hívja fel a figyelmet az Illúzió és tükröződés – a Naplegendától A nagyúrig című kiállítás. A politikusként, íróként, drámaíróként, díszlettervezőként a magyar kultúrtörténet jelentős alakjának életéről, színházi terveiről, rajzaiból látható a Nemzeti Színház parkjában lévő Zikkuratban.

Információ (csoportok, vezetés): latogatas@nemzetiszhaz.hu

mikor? hol?

december 19-ig
hétköznapiakon 15–18.30, hétvégén 12.30–18.30 között
Nemzeti Színház mellett, Zikkurat

VERSEK SZÓDÁVAL

nov. 19.

fotó: Pamuki Krisztián

Vendég: Beck Zoltán

„Egy dalszöveg az itt és mostnak egyértelmű élménye. Ahogy az a zene is, amit csinálunk, nem az öröklétnek készül, hanem ebbe az állandósult jelenbe. És ha ez működik, nos, ez a zenekar lényege. A mi öröklétünk néhány egymásra sűrűn következő generáció, amelyiknek a felső határa mi vagyunk. Nekünk nincs idődimenzió, hanem csak terünk van.” Beck Zoltán

Közreműködik Tarján Tamás irodalomtudós, kritikus, Papp Zsuzsanna grafológus, Háy János író, költő. Házigazda: Mikos Ákos.

mikor? hol?

november 19. – 19.30 • Kaszás Attila Terem

Költők a színházban

A Versek szódával estsorozat fiatal házigazdája, Mikos Ákos a meghívott költők mellett társművészeket és barátokat is a színpadra hív, hogy a vendégekről minél teljesebb képet adjon hobbijuk, kedvenc időtöltésük, más művészeti tevékenységük bemutatásával.

Idén azonban a műsor több szempontból is megújul. Egyrészt arculatában, másrészt a költők mellett közismert dalszerzőket és slammereket is megszólít, hogy a közönség a líra szerteágazó és friss műfajaiba is betekintést nyerhessen.

A sorozat professzora Tarján Tamás szellemes verselemzései mellé egy grafológust is segítségül hív, aki minden bizonnyal újabb árnyalatokkal színesíti a költőkről kialakult képet.

2014

november 19. – **Beck Zoltán** |
december 17. – **Szabó T. Anna** |

2015

január 21. – **Pion István** |
február 11. – **Müller Péter Sziámi** |
március 18. – **Ladik Katalin** |
április 15. – **Vörös István** |
május 20. – **Iancu Laura** |

Biztosítsa be magát jó előre költészettel! Akciós bérletünket 12000 helyett most 9000 forintért vásárolhatja meg.

A Versek szódával sorozat igyekszik a líra peremterületeit is bejárni, ezért dalszövegírókat és slammereket is vendégül látnak, így például dr. Beck Zoltánt (aki jelenleg a pécsi egyetem romológia tanszékén dolgozik egyetemi tanársegédként). A nagyközönség leginkább Beckzoliként ismeri, a 30Y frontembereként és dalszövegírójaként.

VARGABETŰK UTÁN 30Y

Számos vargabetűt tett meg, amíg eljutott idáig. Zűrös szentesi és ajkai gimnáziumi évek után egy ideig kirakatrendezőként dolgozott, amíg fel nem vették a szombathelyi tanítóképzőbe magyar-tanító szakra. Ekkor mélyedt el komolyan a cigány költészet és a romológia tudományában, illetve itt ismerkedett meg a 30Y későbbi tagjaival. A 2000-ben alapított rock együttes évi nyolcvan koncerttel napjaink egyik legfelkapottabb alternatív formációja.

Beck Zoltán írja a dalszövegek többségét, melyekre jellemző egyfajta keserűdes kiábrándultság, éles kritikusság, erős szabadságvágyból fakadó lázadás. Ezek a dalok azonban mégis egyfajta gyengédségről, urambocsá!, szentimentalizmusról is árulkodnak. Az erősen alanyinak tűnő dalszövegek, melyek versszerű minőségétől Beck Zoltán mindig élesen elhatárolódik, a rockszár közhelyes keménysége helyett egy ember sebezhető és törekény oldalát is feltárják, akit a magánélet gondjaitól kezdve a tágabb környezet, a társadalom problémái is aktívan foglalkoztatnak. Ezeket a szövegeket – amelyekért Beck Zoltán 2012-ben Artisjus-díjat kapott – igazán ütőssé, mégis könnyen befogadhatóvá teszi az a különleges dallamvilág és énektechnika, amely az évek során önálló jelzővé is vált. Már nem a 30Y-ra mondják azt, hogy olyan kispálos, hanem más együttesekre, hogy 30Y-os. Az együttes zenéjére a Nirvana és a Red Hot Chili Peppers mellett nagy hatással volt a Rage Against the Machine, a Pearl Jam, a Muse, a Radiohead és a Blur, de kalandozó hangzásvilágukban felfedezhető a Queens of the Stone Age-től kezdve a U2-n és a Depeche Mode-on át a Cardigans-ig szinte minden kísérletező hajlamú, ezredforduló környéki zenekar lenyomata. Ők maguk a 30Y sarokpontjának az 1990-es évek amerikai zenekarainak életérzését tartják. Pályájuk korai szakaszában jelentős szakmai támogatást kaptak a szintén pécsi Kispál és a Borztól.

Önmagukról pedig így vallanak: „A 30Y öt fiúból áll. Kettő testvér, három nem. A 30Y nem szereti kategorizálni, milyen zenét játszik, minthogy nem hisz abban, hogy a zene dobozolható lenne. Illetve két részre talán: jóra és rosszra. A 30Y jó zene. A 30Y nem szereti a telet, mert nincs megfelelő fűtés a próbatermében, csúszósak az utak, és gyakran köd van hajnalban. A 30Y szerint a tél balesetveszélyesebb, mint a többi évszak. A 30Y szeret szánkózni. A 30Y beteg. A 30Y szereti a nyarat, mert a lányok rövid szoknyákban és trikókban járnak. A 30Y mosolyog. A 30Y sokat káromkodik. A 30Y nem vallásos. A 30Y apolitikus. A 30Y érzékeny. A 30Y szereti az egyszerű mondatokat. A 30Y asszociatív. A 30Y szokott olvasni. A 30Y nem ír.” Vagy mégis?

Az összeállítást készítette: UGHY SZABINA

NEM A VERS HAL KI BELŐLÜNK, HANEM AZ EMBER HAL KI A VERSBŐL

Időnként meg kell újulni, egyrészt, hogy ne kezdjük el untatni az addig meghódított közönséget, másrészt, hogy újabb rétegeket szólítsunk meg – mondja a tartalmában és arculatában is megújult „Versek szódával” sorozat szerkesztője, Szentmártoni János író, költő.

Mi áll a váltás hátterében?

– A kortárs költészet népszerűsítésének egyik kedvelt és az indulás óta több elemében másolt formája ez az oldott, összművészeti bemutatkozásra törekvő talk-show, amit megálmodtunk annak idején Gréger Zsolt barátommal. Ugyanakkor tudjuk, hogy a költészet nem csupán a klasszikus versekben mutatkozik meg, hanem a dalszövegekben és a manapság oly divatos slam poetryben is. Ezért nem mehetünk el szó nélkül emellett sem. Próbáljuk a másik két művészeti ág képviselőit is becsalogatni a színházba.

A költők hogyan birkóznak meg a színpadi környezettel?

– Ha jó a műsorvezető és időben bevonjuk a költőt a munkafolyamatokba, tapasztalatom szerint a kezdeti természetes lámpaláz után feloldódik, megnyílik, és egyre fesztelenebbül mesél, vagy épp produkálja magát. Célunk, hogy érezze magát jól, úgy, hogy közben kikököntöztük a komfortzónájából, hiszen nem egy szokványos író-olvasó találkozón vesz részt.

A versolvasás nem inkább egy intim, személyes befogadás vers és olvasója között? Miért jó ez a színpadi környezet?

– Vers és olvasója nagy találkozásához valóban nem kell színház vagy egyéb közösségi tér, de hogy az ember kedvet kapjon épp annak a költőnek a világával közelebből is megismerkedni, aki a színpadon szándékaink szerint a lehető legtermészetesebben és ember-közeliben viselkedik, abban sokat segíthet a show illetve a színházi közeg.

A kortárs költészet hogyan volt és van jelen az életünkben? Miben más a helyzet napjainkban, mint mondjuk a 60-as, 70-es években?

– Abban az időszakban – amit szokás a magyar költészet legutóbbi aranykorának is nevezni –, a vers, a költészet az egyik legfontosabb lélegeztető palackja volt az erre fogékony embereknek. Diktatúrában éltek, még ha annak voltak tömegeket megtévesztő elemei is. A leírt és kimondott szónak hihetetlen nagy volt a súlya, épp ezért a súlya is. A rendszerváltással minden megváltozott. Egyrészt akkortól mindent ki lehetett beszélni, másrészt a valódi értéket kezdte kiszorítani a bőví az emberek életéből, harmadrészt az irodalmi szakma a radikálisan megváltozott helyzet szülte újabb útjait, lehetőségeit és feladatait kezdte el keresni, és közben jó időre megfeledkezett az olvasóiról.

Nem szokványos író-olvasó találkozót szervezünk.
Szentmártoni János | fotó: Vince Judit

Mi alapján állt össze a Versek szódával költőinek a névsora?

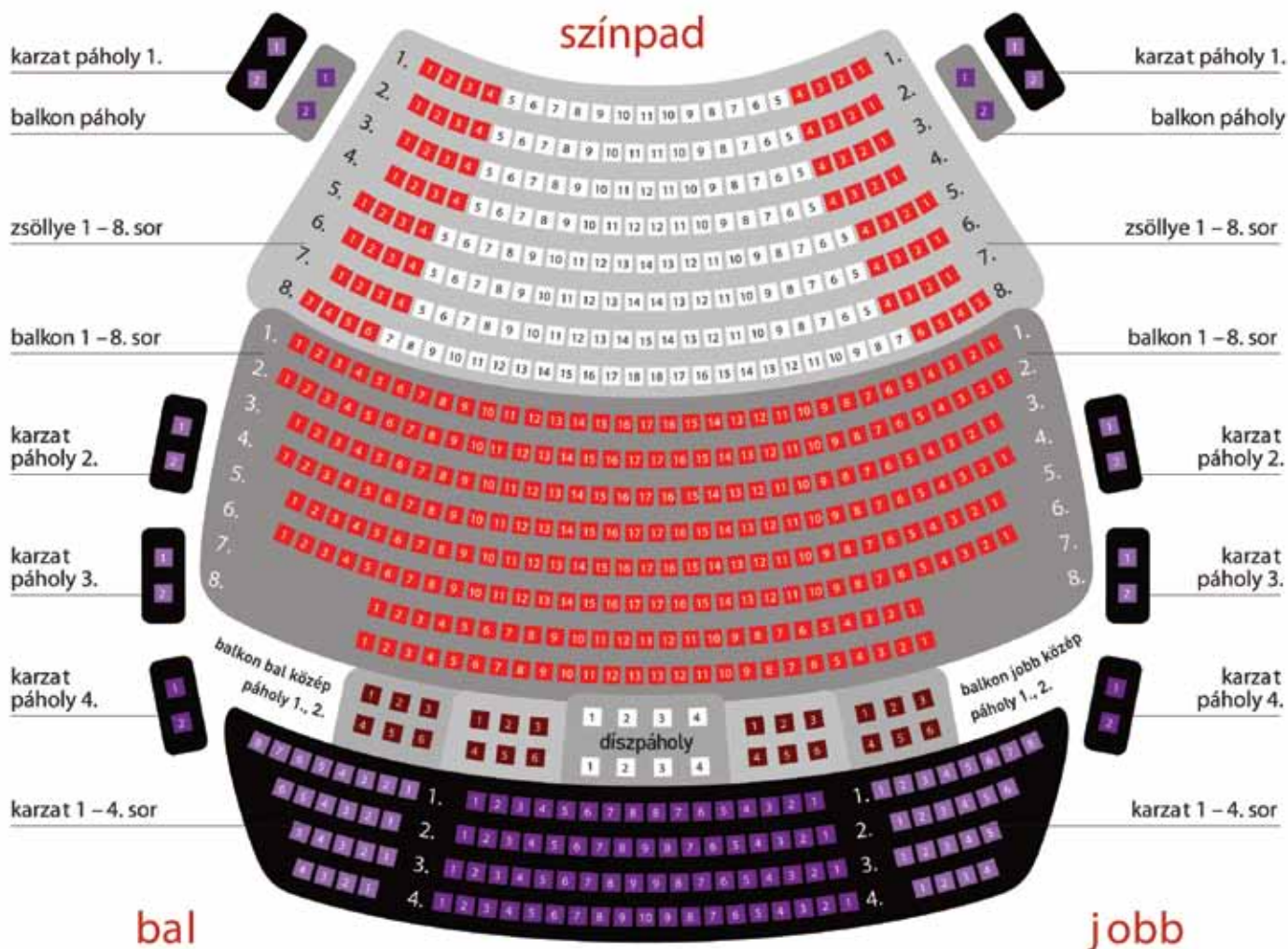
Sok tartozásunk van. Nem tudunk minden szempontnak megfelelni. Több olyan költő nem került még színpadra, akit nagyra becsülök. Fontos, hogy jelentős legyen, de emellett majdnem ugyanolyan fontos, hogy színpadképesnek is kell lennie, vagyis lehessen rá építeni, és ne harapófogóval kelljen kihúzni belőle a szavakat.

Mi lesz a verssel? Mi a vers jövője?

– Nem a vers hal ki belőlünk, hanem az ember hal ki a versből, ha nem vigyázunk. A költészet lehet, hogy kiszabadul Gutenberg börtönéből, és újra csak a zene szárnyán fog terjedni szájról szájra, ahogy a kezdetekben. Fogalmam sincs, hogy az unokáink fognak-e olvasni, legalábbis úgy, ahogy mi, de a könyv, mint tárgy még sokáig nem tűnik el, hiszen egy több évszázados szerelmet, ami ember és könyv között szövéődött, nem lehet egyik napról a másikra megsemmisíteni.

Lesznek-e még közösségek, hogy összegyűljenek közösen verseket hallgatni?

– Hiszek ebben, ezért is csináljuk a Versek szódával sorozatot. A költészet iránt elkötelezett közönség elérésében és megszervezésében viszont igénybe kell venni a digitális világ eszközrendszerét, amellyel voltaképpen ma már forradalmakat szerveznek és kormányokat buktatnak meg szédítő gyorsasággal. Miért ne használnánk jóra is? Például arra, hogy oxigént fecskendezzünk a lelkekbe, a vers oxigénjét.

Nagyszínpad jegy

☐ 1. Árkategória
 ☐ 2. Árkategória
 ☐ 3. Árkategória
 ☐ 4. Árkategória

Bővebb jegy- és bérletinformációk:

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1. | telefon: (+36 1) 476 6868

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28. | telefon: (+36 1) 373 0963, 373 0964, 373 0995, 373 0996, fax: 331-2837

NYITVA TARTÁS

Jegypénztár a Nemzeti Színházban:

hétköznapokon: 10–18 óra

munkaszüneti és ünnepnapokon: 14–18 óra, illetve az előadások kezdetéig

Andrássy úti jegyiroda:

hétköznapokon: 10–19 óra

szombaton: 11–19 óra,

vasárnap: zárva

BÉRLETTEL A PREMIERRE!

MECÉNÁS BÉRLET

27 000 Ft

5+1 előadásra érvényes, a nagyszínpadi bemutatókra (fix dátumok) és egy szabadon választott stúdiószínpadi előadásra:

OPERETT (bemutató: 2014. szeptember 5.), **SZENTIVÁNEJI ÁLOM** (bemutató: 2014. szeptember 19.), **A NAGYÚR** (bemutató: 2014. december 19.), **KÖRHINTA** (bemutató*: 2015. február), **DON QUIJOTE** (bemutató*: 2015. április) + 1 szabadon választott stúdiószínpadi előadás (* tervezett dátumok)

A MECÉNÁS bérletből a Nemzeti Színház mindössze 50 darabot bocsát ki! Az öt nagyszínpadi premier mellett a stúdiószínházi alkalom nem premierre szól. A bérlet a zsöllye középüléseire váltható be, stúdiószínpadi előadásnál a bérleteseknek előre kijelölt, kiemelt helyre szól. A MECÉNÁS bérlettel rendelkező nézőinket szeretettel várjuk a bemutatót követő zártkörű premier bankettre.

» A jegyek a stúdiószínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira, A per című előadásra, ill. a premierekre (kivéve a korlátozott számban váltható MECÉNÁS) bérletet.

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évre érvényesek és csak a megadott előadásokon használhatók fel.

» Diákbróker vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» A bérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

VÁLTSON BÉRLETET A 2014/15-ÖS ÉVADRA!

Válasszon bérleteink közül előadások és ülőhelyek alapján! Újdonságunk a szabadbérlet és a „félszabad” bérlet: Ön válogathatja össze a bérlet mindegyik előadását, vagy azok egy részét. További újdonság a vegyes bérlet, amelyben nagyszínpadi és stúdiószínházi előadások „vegyesen” szerepelnek. Korlátozott számban kapható a premierekre szóló Mecénás bérlet.

STÚDIÓSZÍNPADI BÉRLETEK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, rendhagyó nagyszínpadi nézőtér):

LUKÁCS MARGIT bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely repertoáron lévő stúdiószínpadi előadásra érvényes
5 400 Ft

NÉMETH ANTAL bérlet **3 előadásra**

BOLDOGSÁGLABIRINTUS, MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL + 1 db szabadon választott előadás
6 200 Ft

HEVESI SÁNDOR bérlet **5 előadásra**

CSEHOV EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁI, FODRÁSNŐ, BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL + 2 db szabadon választott előadás
10 400 Ft

DIÁKBÉRLETEK

BUBIK ISTVÁN diákbérlet **3 előadásra**

3 000 Ft

KASZÁS ATTILA diákbérlet **4 előadásra**

3 600 Ft

A diákbérletek bármely előadásra beválthatók, a nagyszínpadi előadások esetében a karzatra szólnak. (Kivéve az első ötven jelentkezőt, akik a zsöllye szélső helyeire is kérhetik jegyüket!)

Pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk!

A 2014/2015-ös évadban megújítjuk diákbérleteinket. Így nem csupán az előadások dátumát, de az előadásokat is Önök választhatják ki. Diákbérletet továbbra is nagyon kedvező áron kínálunk:

3 előadásra 3000 Ft-ért, 4 előadásra 3600 Ft-ért.

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD: Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**, Arthur Honegger – Paul Claudel: **JOHANNA A MÁGLYÁN**, W. Shakespeare: **AHOGY TETSIK**, Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**, Witold Gombrowicz: **OPERETT**, W. Shakespeare: **SZENTIVÁNEJI ÁLOM**, Molnár Ferenc: **A FEHÉR FELHŐ**, Bánffy Miklós: **A NAGYÚR**, Sarkadi István – Fábri Zoltán – Nádasy László: **KÖRHINTA**, Cervantes – Mihail Bulgakov: **DON QUIJOTE**, Ratkó József: **SEGÍTSD A KIRÁLYTI!**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok

STÚDIÓSZÍNPADOK (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon) Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **BOLDOGSÁGLABIRINTUS**, Szergej Medvedyev **FODRÁSNŐ**, Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR – SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE** (angol nyelven), Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**, Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**, Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**, A. P. Csehov: **HÁROM NŐVÉR**, A. P.

Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK**, Juhász Ferenc: **SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ**, Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénard **ÖDÖN**: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL**, Örkény István: **TÓTÉK**, William Nicholson: **ÁRNYORSZÁG**, Zelei Miklós: **ZOLTÁN ÚJRATÉMETVE**, Makszim Gorkij: **ÉJJELI MENEDÉKHELY**, Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**, Csiky Gergely: **INGYENÉLŐK**, Henrik Ibsen: **BRAND**, Márai Sándor: **CSALÁDI KÉRDÉS – BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok

NAGYSZÍNPADI BÉRLETEK

I. árkatégória: zsöllye közép

II. árkatégória: balkon közép (a bérletek esetében ebbe a kategóriába nem tartozik bele a zsöllye jobb és bal oldala; a bérletek értékesítését a balkon középső részéről kezdjük)

III. árkatégória: karzat közép

TOLNAY KLÁRI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	15 000 Ft
II. kategória	11 200 Ft
III. kategória	8 200 Ft

EGRESSY GÁBOR bérlet **4 előadásra**

AHOGY TETSIK, SZENTIVÁNEJI ÁLOM + 2 szabadon választott előadás

I. kategória	10 800 Ft
II. kategória	8 400 Ft
III. kategória	6 300 Ft

SZIGLIGETI EDE bérlet **6 előadásra**

VITÉZ LÉLEK, JÁNOS VITÉZ, KÖRHINTA + 3 szabadon választott előadás

I. kategória	15 500 Ft
II. kategória	12 600 Ft
III. kategória	9 400 Ft

VEGYES BÉRLETEK

MÉSZÁROS ÁGI bérlet **szabadbérlet, 7 előadásra**

Bármely repertoáron lévő 4 nagyszínpadi és 3 stúdiószínpadi előadásra érvényes

I. kategória	16 100 Ft
II. kategória	13 800 Ft
III. kategória	11 300 Ft

JÁSZAI MARI bérlet **4 előadásra**

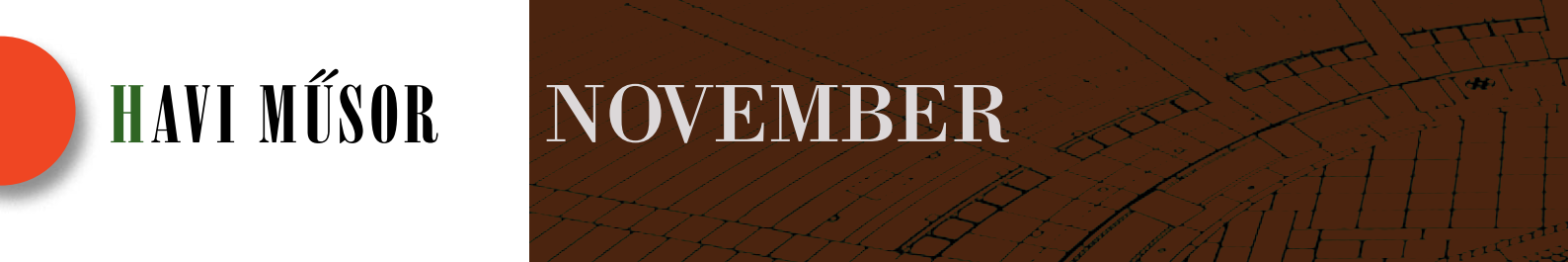
JOHANNA A MÁGLYÁN, BOLDOGSÁGLABIRINTUS + 1 db szabadon választott nagyszínpadi és 1 db szabadon választott stúdió előadás

I. kategória	8 900 Ft
II. kategória	7 800 Ft
III. kategória	6 500 Ft

SINKOVITS IMRE bérlet **6 előadásra**

VITÉZ LÉLEK, A NAGYÚR, SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ + 2 db szabadon választott nagyszínpadi és 1 db szabadon választott stúdió előadás

I. kategória	13 800 Ft
II. kategória	11 900 Ft
III. kategória	9 500 Ft

HAVI MŰSOR

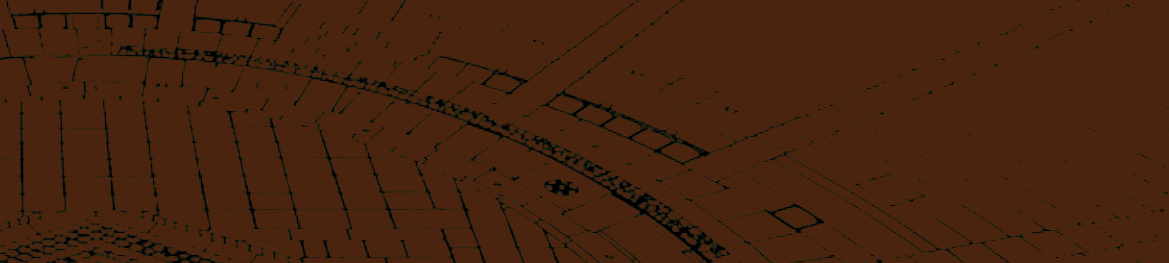
NOVEMBER

Kaszás Attila Terem	5	Sze	19:30
Nagyszínpad	8	Szo	19:00
Nagyszínpad	9	V	19:00
Kaszás Attila Terem	9	V	19:30
Nagyszínpad	10	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	10	H	19:00
Nagyszínpad	11	K	19:00
Nagyszínpad	12	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	12	Sze	19:00
Nagyszínpad	13	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	13	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	13	Cs	19:30
Nagyszínpad	14	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	15	Szo	19:00
Nagyszínpad	16	V	19:00
Nagyszínpad	17	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	17	H	19:00
Nagyszínpad	18	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	18	K	19:00
Nagyszínpad	19	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	19	Sze	19:30
Nagyszínpad	20	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	20	Cs	19:30
Nagyszínpad	21	P	11:00
Nagyszínpad	21	P	15:00
Gobbi Hilda Színpad	21	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	21	P	19:30
Nagyszínpad	22	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	22	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	22	Szo	19:30
Nagyszínpad	23	V	19:00

A föltámadás szomorúsága – Ady Endre-est I Földes László Hobo
Éjjeli menedékhely I Makszim Gorkij   PREMIER
Éjjeli menedékhely I Makszim Gorkij
Akár Akárki I Borbély Szilárd (a Gózon Gyula Színház vendégjátéka)
Mesés férfiak szárnyakkal I Zsukovszki – Szénási – Lénárd
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company   angol
Operett I Witold Gombrowicz
Éjjeli menedékhely I Makszim Gorkij
Bolondok hajója I egyetemisták napja és táncház
Fekete ég – háborús előhang
Molnár Ferenc: A fehér felhő – mirákulum egy részben   utána közönségtalálkozó
Boldogságlabirintus I Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert
Vers a bajnoktól I sportolók a Magyar Nyelv Napján
Szentivánéji álom I William Shakespeare
Zöld Petike I Berecz András ének- és mesemondó estje
Megidézett Kárpátalja I a Magyar Állami Népi Együttes előadása   PREMIER
Fekete ég – háborús előhang
Molnár Ferenc: A fehér felhő – mirákulum egy részben
Zoltán újratemetve I Zelei Miklós (az Illyés Gyula MNSz vendégjátéka)   PREMIER
Szarvassá változott fiú I Juhász Ferenc (a beregszászi Illyés Gyula MNSz vend.)
Keresztül Európán I Tompos Kátya koncertje   utána közönségtalálkozó
Ahogy tetszik I William Shakespeare
Versek szódaival! Avagy költők másképp I vendég: Beck Zoltán
Vitéz lélek I Tamási Áron
Ballada a két sebzett hattyúról I Földes László Hobo
Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)
Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)
Szimpátia az ördöggel I Hobo életműsorozata, 2. koncert   utána közönségtalálkozó
Nyáron, este fél tizenegykor I M. Duras   Udvaros Dorottya estje   PREMIER
Johanna a máglyán I Paul Claudel – Arthur Honegger
Fodrásznő I Szergej Medvegyev
Tudod, hogy nincs bocsánat – József Attila-est I Földes László Hobo
Johanna a máglyán I Paul Claudel – Arthur Honegger

Az Operett és a Szentiván éji álom című előadásokat 16 éven felülieknek ajánljuk!

Gobbi Hilda Színpad	23	V	15:00
Nagyszínpad	24	H	19:00
Kaszás Attila Terem	25	K	19:30
Bajor Gizi Szalon	25	K	19:30
Nagyszínpad	26	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	26	Sze	19:30
Nagyszínpad	27	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	27	Cs	19:30
Nagyszínpad	28	P	15:00
Gobbi Hilda Színpad	28	P	19:00
Kaszás Attila Terem	28	P	19:30
Nagyszínpad	29	Szo	19:00
Nagyszínpad	30	V	19:00
Gobbi Hilda Színpad	30	V	19:00
Kaszás Attila Terem	30	V	15:00
Nagyszínpad	1	H	19:00
Nagyszínpad	2	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	2	K	19:00
Kaszás Attila Terem	2	K	19:30
Nagyszínpad	4	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	4	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	4	Cs	19:30
Nagyszínpad	5	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	5	P	19:00
Nagyszínpad	6	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	6	Szo	15:00
Nagyszínpad	7	V	11:00
Nagyszínpad	7	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	7	V	10:00
Gobbi Hilda Színpad	7	V	19:00

Tóték I Örkény István (a beregszászi Illyés Gyula MNSz vendégjátéka)

Éjjeli menedékhely I Makszim Gorkij | utána közönségtalálkozó

Füves könyvek (Az élet nagy kérdései) I (A Gyulai Várszínház vendégjátéka)

Nyáron, este fél tizenegykor I M. Duras | Udvaros Dorottya estje

János vitéz I Petőfi Sándor

Kövek és testek I Szirtes Edina Mókus és a Nemzeti Színház művészeinek koncertje

János vitéz I Petőfi Sándor

Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company | angol

A föltámadás szomorúsága – Ady Endre-est I Földes László Hobo

János vitéz I Petőfi Sándor

Mulatság I Sławomir Mrożek

Kannibálok babazsíron – felolvasószínház I Mohácsi Árpád

Operett I Witold Gombrowicz

Szentivánéji álom I William Shakespeare

Advent a Hargitán I Sütő András (a Békéscsabai Jókai Színház vendégjátéka)

Egyfelvonásos komédiák I A. P. Csehov (a beregszászi Illyés Gyula MNSz vend.)

DECEMBER

Éjjeli menedékhely I Makszim Gorkij

Fekete ég – háborús előhang

Molnár Ferenc: **A fehér felhő** – mirákulum egy részben

Boldogságlabirintus I Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert

Megkeresés történt – felolvasószínház I Végh Attila

Ahogy tetszik I William Shakespeare

Keresztül Európán I Tompos Kátya koncertje | utána közönségtalálkozó

Tudod, hogy nincs bocsánat – József Attila-est I Földes László Hobo

Operett I Witold Gombrowicz

Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company | angol

Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)

Liliomfi I Csiky Gergely (a beregszászi Illyés Gyula MNSz vendégjátéka)

Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)

Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)

Adventi Kölyöknep – Misztrál-koncert

100 éve született Mészáros Ági I emlékest

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2014. október – 2. évfolyam, 7. szám

A Szcenárium októberi számából mindenekelőtt Nagyezsda Tarsisz és Sebastian-Vlad Popa írásaira hívjuk fel a figyelmet, amelyek a Nemzeti Színház új Gombrowicz-bemutatója kapcsán a groteszkről rendezett Királyok a cselédlépcsőn című konferencián hangzottak el. Ehhez a témához kapcsolódik Maria Shevtsova tanulmánya Mejerholdról, valamint a Bakos-Kiss Gáborral és Katona Imrével készült két interjú is – ez utóbbi Gombrowicz Argentínában töltött éveivel foglalkozik. A Kultusz és kánon rovatban bábos tematikájú olvasnivalót kínálunk. A Nemzeti Játékszín rovatban három írás kapcsolódik a Nemzeti Színház *Fekete ég – A fehér felhő* című új bemutatójához.

„...a groteszk a visszatartó erő, a modernitást eltipró akarat megnyilvánulása. A teatralitás, amely elnyeli a drámaiságot; a szorongás, amely megtiltja a kinyilatkoztatást; az ornáments, amely megfojtja az alkotást. Innen táplálkoznak a színház ideológiai funkciói, és – kitágítva a gondolatot – a groteszk hatásmechanizmusa, mely a szorongást egy minél szélesebb konszenzus nevében működteti.” (Sebastian-Vlad Popa)

„Valahogy a történelem hányattatásai jobban kikényszerítették a lengelekből, hogy nyitottak legyenek, és ennek köszönhetően ironikusabban tudják szemlélni önmagukat. Gombrowicz Argentínában egyenesen szárnyakat kapott, hiszen egy olyan világba került, ahol a realitás nem kézzelfogható valóság, ahol a realitáshoz egyfajta lebegés érte társul. Az illúzió olykor felülkerekedik a valóságon...” (Katona Imre)

„Gombrowicz *Operettjének* belső szüzséjét Bubień a ma szemszögéhez igazítja. Az operett rekviembe torkollik, ami egy határozott döntés: minden játéknak vége. Gombrowicz romantizmusának és szkepszisének valóságos, fájdalmasan groteszk keverése mögött a „történelem

Az októberi szám tartalmából

Juhász Kristóf: Mi a báb? | „A gyerek nem változott” – interjú **Kovács Géza** bábművésszel | **Nagyezsda Tarsisz:** Mejerhold és a kortárs színpad | **Sebastian-Vlad Popa:** A groteszk mint a modernitást követő egyik legnagyobb vállalkozás | **Végh Attila** esszéje: Megénekelni Dionüszoszt | **Pálfi Ágnes – Szász Zsolt:** A felejtés évszázada | **Solt Róbert:** „Ferenc József azt üzenté” – a pesti operett és a „Nagy Háború” | arcmás: **Bakos-Kiss Gábor** | Gombrowicz nyomában **Katona Imrével**

a **szcenarium** megvásárolható

a Nemzeti Színházban és az Andrassy úti jegyirodában
és országsszerte a nagyobb hírlappüzletekben

szelét” érzékeljük, mely elszabadulván immár a kozmosz nyílt, fagyos térségei felé tart.” (Nagyezsda Tarsisz)

„Bubień komoly rendezői koncepcióval érkezett. Kezdetről tudta, egy-egy szónak hogyan kell megszólalnia, milyen intonációs magasságot és mélységet kell bejárni egy adott szövegegységen belül. És mintha lett volna egy titkos instrukció-tára, mondjuk száz instrukcióval. A kilencvenkilencedikkel a főpróba után állt elő, a századikkal pedig az előadás előtti délelőttön. S akkor az emberben minden kerek egészzé állt össze.” (Bakos-Kiss Gábor)

„A Mejerhold rendezte *Revizor* fináléjában életnagyságú papírmásé bábok helyettesítették a karaktereket, ami a közönség zseniális megtérfalása volt (egészen addig, míg a lehulló bábfejek fel nem fedték a színészek valódi fejét). Mejerhold átalakította Gogol darabjában a jelene-tek sorrendjét, és kiegészítette a szöveget novelláiból vett idézetekkel. Húzott és szerkesztett céljainak megfelelően, megkérdőjelezve, hogy eszmeileg létezik-e »egyetlen, igazi« szöveg. És azzal, hogy mindezt megtette, hogy a színpadi munkát alkotásként, nem pedig interpretációként vagy »végrehajtásként« fogta fel, »szerzőként« viselkedett.” (Maria Shevtsova)

„A báb nem azonos velünk. Megszemélyesítheti vágyaink, álmaink. De még ha – mint a régés-régi mesterek – magunk választjuk is ki az erdőben a fát Pinokkiókhöz, még akkor sem a mi leképeződésünk lesz a báb. Még csak teljhatalmú, egyetlen édes szülői sem leszünk a báb-nak. A báb szuverén, egzisztenciálisan egyedi létező. Fogantatásánál és születésénél lehetünk bábák. Ha elég jók vagyunk, lassan játszópajtása-ivá is fogadhat minket.” (Juhász Kristóf)

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

KLASSZIKUS TEHETSÉGEKET KERESÜNK!

OKTÓBER 17-TŐL
PÉNTEK ESTÉNKÉNT
AZ M1-EN

facebook.com/virtuozok
mediaklikk.hu/virtuozok

VIRTUÓZOK

Jelenet az Operett című előadásból | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIEREK: Makszim Gorkij: **Éjjeli menedékhely** I Zelei Miklós: **Zoltán újratemetve** I Marguerite Duras: **Nyáron, este fél tizenegykor**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Ady Endre: **A föltámadás szomorúsága** I Oleg Zsukovszki – Szénási Miklós – Lénárd Ödön: **Mesés férfiak szárnyakkal** I Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve)** I Witold Gombrowicz: **Operett** I **Fekete ég** (háborús előhang) – Molnár Ferenc: **A fehér felhő** (mirákulum egy részben) I Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **Boldogságlabirintus** I William Shakespeare: **Szentivánéji álom** I Juhász Ferenc: **Szarvassá változott fiú** I William Shakespeare: **Ahogy tetszik** I Tamás Áron: **Vitéz lélek** I Földes László Hobo: **Ballada a két sebzett hattyúról** I Urbán Gyula: **Egerek** I Hobo-koncert: **Szimpatia az ördöggel** I József Attila: **Tudod, hogy nincs bocsánat** I Paul Claudel – Arthur Honegger: **Johanna a máglyán** I Örkény István: **Tóték** I Petőfi Sándor: **János vitéz** I Sławomir Mrożek: **Mulatság** I Sütő András: **Advent a Hargitán** I A. P. Csehov: **Egyfelvonásos komédiák**